

α θ η ν α ί ο ς

Αρχισυντάκτης
Νίκος Αντωνίου

Βοηθοί Αρχισυντάκτη
Μάρα Σταμέλου
Μάρκος Γαζέπης

Στο τεύχος συνεργάστηκαν
Θεμιστοκλής Αλεπάκος
Νίκος Αντωνίου
Κατερίνα Γκιβάλου
Μάριος Δεληθέος
Σαλώμη Δερμάτη
Βασιλική Ζαφειροπούλου
Ιωάννης Κακλαμάνης
Σταμάτης Κουλούρης
Γιάννης Κρίσιλιας
Αριστοκλής Λαγός
Σωτήριος Λύτρας
Έκτορας Μελισσινός
Δημήτρης Μπαμίδης
Νίκων Μαχαίρας
Ευγενία Παπαζήση
Μυρσίνη Πετρίδη
Λουκάς Ποδαρόπουλος
Μάρα Σταμέλου
Ντένη Τσακρή

Καθηγητές Σύμβουλοι
Μαρία Βενετάκη
Φίλιππος Τακόπουλος

Δημιουργικό
Φίλιππος Τακόπουλος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Editorial του Ν. Αντωνίου	3
1. In Memoriam Κωνσταντίνου Δεσποτόπουλου (1913-2016), του Α. Λαγού	4
2. Θα πρέπει να ζήσουμε την Ευρώπη ως Έλληνες ή την Ελλάδα ως Ευρωπαίοι; της Ντ. Τσακρή	8
3. Αδιαφορία και σε Αδιάφθορους πολιτικούς; του Θ. Αλεπάκου	10
4. Σκέψεις περί Ελευθερίας, του Γ. Κρίσιλια	12
5. Η Αγάπη ως αφορμή για Διάλογο, του Δ. Μπαμίδη ...	14
6. Γέλασε κανείς; του Σ. Λύτρα	16
7. Η ζωή της Άννας Συνοδινού, του Α. Ποδαρόπουλου	18
8. Ένας ΕCOυμενικός άνθρωπος, του Στ. Κουλούρη	22
9. Κλωνοποίηση, του Ν. Μαχαίρα	26
10. Η ανοσοθεραπεία του καρκίνου -T- CELL THERAPY, του Έ. Μελισσινού	28
11. Διεθνές έτος Φωτός, της Β. Ζαφειροπούλου	30
12. Ολοκαύτωμα της Μονής Αρκαδίου, του Ι. Κακλαμάνη,	32
13. Παναγιώτης Τέτσης, παίζοντας με τα χρώματα, του Μ. Γαζέπη	36
14. Ντοστογιέφσκι εις διπλούν, της Μ. Πετρίδη	39
15. Τρελαντώνης, των Κ. Γκιβάλου και Ευ. Παπαζήση	42
16. Τρίτος, της Σ. Δερμάτη	44
17. Τα φτερά, της Μ. Σταμέλου	45

EDITORIAL

Αγαπητοί αναγνώστες,

*Κ*αθώς μία ακόμη σχολική χρονιά οδεύει προς την ολοκλήρωσή της, εκδίδεται το δεύτερο τεύχος του περιοδικού της Μαθητικής Κοινότητας του Κολλεγίου Αθηνών. Για ακόμη μία χρονιά ο Αθηναίος εξακολουθεί να αποτελεί σημείο αναφοράς στη σχολική ζωή του Γυμνασίου μας και τούτο οφείλεται στη δημιουργικότητα όλων των συντελεστών του. Παρά τους φρενήρεις ρυθμούς της λυκειακής καθημερινότητας, η συμμετοχή των μαθητών στην έκδοση ενός μαθητικού εντύπου με επιμελημένες και αξιοπρόσεκτες εργασίες είναι θαυμαστή. Όπως θα διαπιστώσετε, το περιοδικό φιλοξενεί μία πληθώρα άρδην διαφορετικών ως προς τη θεματολογία και το ύφος τους κειμένων με κοινό γνώρισμα την υψηλή τους ποιότητα. Πρόθεση μας να εκφράσουμε απόψεις, να εξωτερικεύσουμε συναισθήματα, να κοινωνήσουμε εμπειρίες, να υμνήσουμε πρότυπα ζωής.

Άλλωστε, πηγή έμπνευσης και δημιουργικότητας για τους συντάκτες του περιοδικού υπήρξε η πολυκύμαντη και πολυδιάστατη καθημερινότητα, την οποία ως ενεργοί πολίτες της Ελλάδας και του Κόσμου βιώνουν. Ας μη λησμονείται πως γενεσιουργός δύναμη για τη διαμόρφωση του περιοδικού δεν είναι παρά η ευρύτητα ενδιαφερόντων νέων ανθρώπων που αντιστέκονται παραγωγικά στις επιταγές μιας ηθικώς ασπόνδυλης και αδυσσώπητης εποχής. Δυστυχώς, η προσήλωση στη συλλογικότητα δίχως καιροσκοπισμό και εγωισμό πλέον σπανίζει, καθιστώντας δυσεύρετη την φιλομάθεια ως διηγετική στάση ζωής. Κατά συνέπεια, ευχή όλων είναι τουλάχιστον να προσπαθούμε να είμαστε «παρά δύναμιν τολμηταί καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταί καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες», κατά το πρότυπο των προγόνων.

Ο αρχισυντάκτης
Νίκος Αντωνίου

IN MEMORIAM ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΥ 1913-2016

Αδύνατο το αντίστοιχο στον Έφηβο Δάσκαλο...

«Η μνήμη του και το έργο του συνιστούν πραγματική εθνική μας κληρονομιά... υπήρξε κορυφαίος πνευματικός ταγός της εποχής μας, με διεθνή και, κυρίως, ευρωπαϊκή ακτινοβολία. Γνήσιος εκπρόσωπος και εκφραστής του Αρχαίου Ελληνικού Πνεύματος υπηρέτησε, με απaráμιλλη συνέπεια και με παράδειγμα τον ίδιο τον βίο του, τις βασικές του σύγχρονες παρακαταθήκες, ήτοι τον Πολιτισμό και την Δημοκρατία», αναφέρει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Προκόπης Παυλόπουλος για τον θάνατο του ακαδημαϊκού Κωνσταντίνου Ι. Δεσποτόπουλου.

Του Αριστοκλή Λαγού, Γ5

Αντί Προλόγου

«...Είμαστε εραστές του ωραίου, αλλά και φίλοι συγχρόνως της απλότητας, και καλλιεργούμε το πνεύμα μας χωρίς θυσία του ανδρισμού μας... μέσα στον κίνδυνο προτίμησαν να αγωνισθούν και να πεθάνουν παρά ως δειλοί να σωθούν... γλίτωσαν όχι από τον φόβο, κυρίως γλίτωσαν από την ιδέα του φόβου... θυσιάζοντας την ζωή τους για το κοινό καλό κέρδιζαν τον αθάνατον έπαινο και τον επίσημο τάφο –όχι τον τάφο που βρίσκονται– αλλά κείνο στον οποίον η δόξα τους επιζεί αείμνηστος. Διότι των μεγάλων ανδρών τάφος είναι όλη η γη και το σήμα της ύπαρξής τους είναι μέσα στη ψυχή του καθενός άγραφη θύμηση για το έργο τους... Αυτούς τους άνδρες οφείλετε να μιμηθείτε και, επειδή θεωρούμε ότι θεμέλιο της ευτυχίας είναι η ελευθερία, και της ελευθερίας η ευτυχία, μη φοβηθείτε τους κινδύνους του πολέμου...»

Θουκυδίδης, Περικλέους Επιτάφιος

Ο Επιτάφιος του Περικλέους θα μπορούσε να είναι ένας συμβολικός αποχαιρετισμός στον Κωνσταντίνο Δεσποτόπουλο και συνάμα μια ρηματική περιγραφή που διαυγάζει την προσωπικότητα, το έργο και την ζωή του.

Ο Κωνσταντίνος Δεσποτόπουλος είχε μια βαθιά πνευματικότητα με τα χαρακτηριστικά του ελληνικού οικουμενισμού, ώστε χωρίς υπερβολή «να αντιπροσωπεύει» τον «Φιλόσοφο Βασιλιά» της Πολιτείας του Πλάτωνα. Ακαδημαϊκός, ελεύθερος ερευνητής αλλά και θεσμικός αξιωματούχος ευτύχησε στην «υπεραιωνόβια» ζωή του να βιώσει την ιστορία του ελληνισμού του 20^{ου} αιώνα συμμετέχοντας «λόγω και έργω» ακαταπόνητα. Η ενασχόλησή του με την Φιλοσοφία του Δικαίου συνεισέφερε σημαντικά στην ευρωπαϊκή σκέψη, οι δε αναλύσεις του για τον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη παραμένουν πρωτοποριακές μέχρι σήμερα.

Η ζωή του –από παιδί μέχρι την ύστερη ηλικία του– είναι πληρέστατη σε γόνιμες εμπειρίες. Οι παιδικές μνήμες από την «αιματοβαμμένη και πυρπολημένη» Σμύρνη και η ενηλικίωσή του στην Αθήνα στη διάρκεια του Μεσοπολέμου, είναι καθοριστικές για την μετέπειτα ηθική, ιστορική και φιλοσοφική συγκρότησή του. Η

στράτευσή του στον πόλεμο, η ηθική του ακεραιότητα και η πνευματική του ανωτερότητα στη διάρκεια του Εμφυλίου –που του στοίχισε τον εκτοπισμό στη Μακρόνησο και την απόλυσή του από το Πανεπιστήμιο Αθηνών– διαμορφώνουν μια «χαλύβδινη ηθική προσωπικότητα». Η έκδοση των κορυφαίων συγγραμμάτων του, η αυτοεξορία του στη Γαλλία στη διάρκεια της δικτατορίας, η καθηγητική του εμπειρία στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, η εκλογή του στην Ακαδημία Αθηνών και η περιστασιακή, ύστερα από πρόσκληση των «Θεσμών», συμμετοχή του στην πολιτική ζωή, η θητεία του ως προέδρου της Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας και η δράση του ως μέλους διαφόρων ξένων ακαδημιών αναγόρευσαν τον Κωνσταντίνο Δεσποτόπουλο ως την *par excellence* πνευματική προσωπικότητα.

Δίδαξε Φιλοσοφία του Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, στο Πανεπιστήμιο Νανσί (Nancy) της Γαλλίας και στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Ήταν ξένος εταίρος της Ρουμανικής Ακαδημίας και της Ακαδημίας της Μασσαλίας. Διετέλεσε δύο φορές Υπουργός Παιδείας, το 1989 στην κυβέρνηση Γρίβα και το 1990 στην κυβέρνηση Ζολώτα. Έχει τιμηθεί με ανώτερες διακρίσεις από τους Προέδρους της Δημοκρατίας Ελλάδος, Γαλλίας και Ιταλίας. Έγινε πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών το 1993.

Έχει συγγράψει πάνω από 40 βιβλία φιλοσοφίας, φιλολογίας, ιστορίας και πολιτικής, με κορυφαίο τη Φιλοσοφία του Δικαίου, όπου αναπτύσσεται ο κλάδος της φιλοσοφίας Πραξιολογία και με βάθρο αυτήν θεμελιώνεται και αναδιαρθρώνεται το σύστημα του δικαίου. Εξάιρετα είναι και τα έργα του για τον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη, καθώς και όσα πραγματεύονται σύγχρονα μείζονα προβλήματα, σχετικά με τους κινδύνους για την επιβίωση του ελληνικού έθνους ή και της ανθρωπότητας. Όπως τονίζει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Προκόπης Παυλόπουλος «...το έργο και τα βιβλία του Κωνσταντίνου Δεσποτόπουλου αποτελούν εθνική παρακαταθήκη...».

Το έργο του

Στο έργο του «Φιλοσοφία του Πλάτωνα» τονίζεται ότι «... το όνομα του Πλάτωνα είναι, στην Ελλάδα τουλάχιστον, αρκετά γνωστό. Η φιλοσοφία του όμως είναι μόλις στους ειδικούς επιστήμονες γνωστή ως ένα βαθμό, η πολιτική μάλιστα φιλοσοφία του μένει και για αυτούς ημιάγνωστη ή παρανοημένη, σε καίρια σημεία της. Αλλά και ως επίτευγμα πνευματικό ενός φιλοσόφου κορυφαίου και μιας κλασικής εποχής της ιστορίας, και ως κοινωνικοπολιτική θεωρία και ιδεολογία, υπερπολύτιμη για την καθοδήγηση της σημερινής ανθρωπότητας, αλλά και εμπνευστική πολιτικών θεωριών και ιδεολογιών και εξορμήσεων στη μέχρι σήμερα Ιστορία, η πολιτική φιλοσοφία του Πλάτωνα αξίζει κατ'εξοχήν να μελετηθεί και να προβληθεί με ακρίβεια και πληρότητα επιστημονική, αλλά και με προσαρμογή στη μεγαλοδιάστατη προοπτική της σημερινής κοσμοϊστορικής εποχής...».

Το βιβλίο «Φιλοσοφία και Θεωρία του Πολιτισμού» απαρτίζεται από δύο μέρη, όπως επισημαίνεται και από τον δυαδικό τίτλο του. Το πρώτο μέρος αποτελείται από ανακοινώσεις του συγγραφέα στην Ακαδημία ή σε διεθνή Συνέδρια με θέματα φιλοσοφικού διαλογισμού, είτε ιστορίας της φιλοσοφίας. Το δεύτερο μέρος αποτελείται από ανακοινώσεις του σε θέματα του πολιτισμού. Τα μέρη του βιβλίου έχουν πνευματική συνάφεια και διαλεκτική συνοχή μεταξύ τους: «η ανταύγεια της φιλοσοφίας συμβάλλει στη διαφώτιση των θεμάτων πολιτισμού».

Το «Λεξικό της Προσωκρατικής Φιλοσοφίας», υπό την διεύθυνση του Κ. Δεσποτόπουλου, έκδοση της Ακαδημίας Αθηνών, με απόδοση κάθε λήμματος σε αρχαία/νεοελληνική/αγγλική γλώσσα, είναι «ένα βοήθημα για την ερμηνεία των σωζόμενων αποσπασμάτων έργων των προσωκρατικών φιλοσόφων».

Στα έργα του, όπως τα «**Ελληνικά**» (1998) και «**Επίμαχοι θεσμοί και άλλα θέματα**» (1987), ο Κωνσταντίνος Δεσποτόπουλος συμεριζόταν βαθύτατα την αγωνία για την τύχη του ελληνισμού και για την κατεύθυνση που έχει πάρει η παιδεία και η πολιτιστική ζωή του τόπου, κάτω από την κυριαρχία του «εθνομηδενισμού» την οποία και αντιπάλευε. Το 1985 έγραφε δυσοίωνα: «**Με την ολιγωρία για το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον του ελληνικού έθνους κινδυνεύει ο ελληνικός λαός να υποστεί αποκοπή σε μεγάλο βαθμό από την ανθρωπιστική παιδεία, την πανανθρώπινη δηλαδή αξία της ελληνικής παιδείας**».

Το βιβλίο του «**Θέματα Ιστορίας του Ελληνισμού**» είναι «σχετικό με την Ιστορία του Ελληνισμού και τους θεσμούς του ή και με τη συμβολή του ιδιαίτερα στην πρόσβαση της Ιστορίας της ανθρωπότητας και στη δι-άπλαση του οικουμενικού ήδη πολιτισμού της».

Το βιβλίο «**Μελετήματα της φιλοσοφίας του Δικαίου**», όπου με πρωτότυπη μεθοδολογία αναπτύσσεται ο κλάδος της Φιλοσοφίας Πραξιολογία, «προορίζεται ιδιαίτερα για τους νομικούς όσοι έχουν φιλοσοφικά ή και ιστορικά ενδιαφέροντα και προπάντων για τους φοιτητές νομικής όσοι επιδιώκουν διεύρυνση των σπουδών τους».

Στο έργο του «**Περί της Πολιτικής – Επίλεκτα Κείμενα της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας**», παρουσιάζονται αποσπάσματα έργων των σημαντικότερων κλασικών συγγραφέων. Στο έργο αυτό αναδεικνύεται «η αξία της πολιτικής για την ανθρωπότητα και ο περί αυτής καίριος λόγος των Ελλήνων». Η επιλογή κάθε αποσπάσματος «έγινε με βάση την αξία του ως εκφραστικού νοημάτων ή αιτημάτων πολιτικής με κύρος υπερκαιρικό, ή και ως εμπνευστικού στους έπειτα αιώνας διάσημων πολιτειολόγων και πολιτικών οραματιστών».

Οι «**Αναπολήσεις**», που ολοκλήρωσε το 2013, είναι το πιο προσωπικό βιβλίο του. «Έχει τον χαρακτήρα πνευματικής παρακαταθήκης αλλά και τη φιλοδοξία της

χαρτογράφησης ενός στόχου ζωής και ενός συστήματος αξιών».

Άλλα αυτοτελή σημαντικά έργα του είναι τα ξενόγλωσσα «**Grèce 1821-1971**» (1973), «**Etudes sur la liberte**» (1974), «**Aristote sur la famille et la justice**» (1983), «**Philosophy of History in Ancient Greece**» (1991), «**La philosophie politique de Platon**» (1997).

Επίλογος

Ο Κωνσταντίνος Δεσποτόπουλος υπήρξε ένα πληθωρικό, καθολικό, αναγεννησιακού τύπου πνεύμα, που μπορούσε με άνεση να κινείται στα πεδία της Φιλοσοφίας, της Πολιτικής, της Ιστορίας. Όλα αυτά τα στοιχεία υπήρχαν ταυτοχρόνως και ξεχωριστά στα βιβλία και στη σκέψη του. Δυστυχώς, ο Κωνσταντίνος Δεσποτόπουλος, αυτός ο «Αθλητής του Ελληνισμού», ο «Εφηβος Δάσκαλος», δεν βρίσκεται πια μαζί μας. Όντως, θα λείψουν η πολιτειότητα, ο λόγος, η γραφή του με γλαφυρό ύφος που προσφέρει χάρη στη απόδοση των νοημάτων, η ανθρωπιά και η οξεία και ζωντανή σκέψη του.

«**Των μεγάλων ανδρών τάφος είναι όλη η γη και το σήμα της ύπαρξής τους είναι μέσα στη ψυχή του καθενός άγραφη θύμηση για το έργο τους**».

Οι σταθμοί της ζωής του

- 1913** Γεννιέται στη Σμύρνη.
- 1922** Εγκαθίσταται στην Αθήνα.
- Αρχές '30** Σπουδάζει Νομικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- 1937** Εκδίδεται το βιβλίο του «Η πνευματική υπόσταση της νομικής επιστήμης».
- 1939** Υποστηρίζει τη διδακτορική διατριβή του με θέμα την έννοια του δικαιώματος.
- 1945-1947** Διδάσκει Φιλοσοφία του Δικαίου ως υφηγητής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- 1947** Απολύεται παρανόμως.
- 1947-1950** Εκτοπισμός στην Ικαρία. Ως έφεδρος ανθυπολοχαγός εκτοπίζεται στη Μακρόνησο. Αρνείται την υπογραφή «Δηλώσεως Μετανοίας».
- 1953-54** Εκδίδει τη «Φιλοσοφία του Δικαίου».
- 1955-1966** Διδάσκει Φιλοσοφία στη Σχολή Ελευθέρων Σπουδών «Αθήναιον».
- 1957** Εκδίδει την «Πολιτική Φιλοσοφία του Πλάτωνος».
- 1959** Εισηγείται την κατάργηση της ποινής του θανάτου.
- 1960** Εισηγείται την τροποποίηση του πατρωνυμικού συστήματος του επωνύμου.
- 1961** Τάσσεται εναντίον του θεσμού του όρκου.

- 1962** Εκδίδει τα «Ηθικά Β'», όπου παρουσιάζει τις ερμηνευτικές προσεγγίσεις του στον Αριστοτέλη.
- 1967** Διαφεύγει στη Γαλλία.
- 1969** Διδάσκει Φιλοσοφία του Δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Νανσύ.
- 1975-1980** Διδάσκει Φιλοσοφία στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- 1978** Εκδίδει το τρίτομο έργο «Μελετήματα φιλοσοφίας».
- 1979-1981** Διατελεί πρόεδρος της Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας.
- 1982** Εκδίδει τη «Φιλοσοφία της Ιστορίας κατά Πλάτωνα».
- 1983** Εκδίδει τη μελέτη «Ο Αριστοτέλης για την οικογένεια και τη δικαιοσύνη».
- 1984** Εκλέγεται τακτικό μέλος της Ακαδημίας Αθηνών στην έδρα Ιστορία της Φιλοσοφίας.
- 1989** Υπουργός Παιδείας στην κυβέρνηση Γρίβα.
- 1990** Υπουργός Παιδείας στην κυβέρνηση Ζολώτα.
- 1990** Υποψήφιος για το αξίωμα του προέδρου της Δημοκρατίας.
- 1993** Πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών.
- 2013** Ολοκληρώνει το τρίτομο αυτοβιογραφικό έργο «Αναπολήσεις».
- 2016** Αποβιώνει την Κυριακή 7 Φεβρουαρίου σε ηλικία 103 ετών.
- 2016** Κηδεύεται στο Κοιμητήριο Κόκκινου Μύλου Νέας Φιλαδέλφειας την Τρίτη, 9 Φεβρουαρίου.

Θα πρέπει να ζήσουμε την Ευρώπη ως Έλληνες ή την Ελλάδα ως Ευρωπαίοι;

Γράφει η Ντένη Τσακρή, Γ4

Η πατρίδα είναι το απαραίτητο πλαίσιο της ανθρώπινης ζωής. Ο άνθρωπος γεννήθηκε εφής· δεν γεννήθηκε όμως μετέωρος. Δεν πλαστήκαμε μόνον από χώμα, κατά την παραστατική αφήγηση της Εκκλησίας μας, και καταλήγουμε στο χώμα, αλλά και συνδεθήκαμε πρακτικά και συναισθηματικά μαζί του. Έτσι, αυτό το χώμα της πατρικής γης παίρνει τον ιδρώτα μας και μας δίνει καρπούς· παίρνει το αίμα μας και μας δίνει βωμούς· παίρνει τους νεκρούς και μας δίνει ηθική ζωή, συναισθηματική μνήμη, βάθος ψυχής, ιερή προσήλωση για τον χώρο, όπου οι γεννήτορες είναι θαμμένοι. Έτσι, ο αιματοπότιστος και συγκινησιακά φορτισμένος αυτός χώρος από χώμα σταδιακά μεταστοιχειώνεται σε στρώμα· από έδαφος γίνεται αγκαλιά. Μια αγκαλιά, που το άνοιγμά της είναι αντίστροφα ανάλογο με τη ζεστασιά της, αφού όσο πιο ανοιχτή, τόσο και πιο χαλαρή είναι· όσο πιο στενή και πιο μικρή, τόσο πιο ζεστή, πιο αναντικατάστατη, και πιο μοναδική είναι.

Αυτή λοιπόν η αγκαλιά της πατρίδας έχει κάτι από την ιδιαιτερότητα και την τρυφερότητα της μητρικής αγκαλιάς, κάτι από την σεπτότητα του ιερού συμβόλου, κάτι

από τη μοναδικότητα του οικογενειακού κειμηλίου. Γι' αυτό και δεν μπορεί εύκολα να υποκατασταθεί ούτε ατιμώρητα να αντικατασταθεί.

Αγαπώντας, λοιπόν, κανείς σωστά τη μητέρα και την ιδιαίτερη πατρίδα του, μπορεί, αναλογικά, να αγαπά κάθε μητέρα και κάθε πατρίδα και σιγά σιγά να αγαπά όλες τις μητέρες και όλες τις πατρίδες του κόσμου. Τα συγκεκριμένα πρόσωπα, οι συγκεκριμένοι χώροι σταδιακά αποπνευματώνονται, εξαϋλώνονται, γίνονται αφηρημένα σύμβολα, γίνονται ιδέες.

Αυτή η ιδέα, λοιπόν, της γνήσιας φιλοπατρίας, της απαλλαγμένης από νοσηρούς εθνικισμούς και σοβινιστικά ξεστρατίσματα, δεν συγκρούεται με τον υγιή οικουμενισμό, αφού ο σωστός πολίτης του τόπου του είναι και σωστός πολίτης του κόσμου. «Ο κακώς διανοηθείς περί τῶν οἰκείων οὐδέποτε καλῶς βουλευσεται περί τῶν ἀλλοτρίων» θα μας πει ο Δημοσθένης. Προηγούνται λοιπόν τα του οίκου και έπονται τα της οικουμένης. Με άλλα λόγια, από τον σωστό Έλληνα πολίτη θα προκύψει και ο σωστός Ευρωπαίος και ο σωστός κοσμοπολίτης.

Μέσα στην αχανή, λοιπόν, πολυεπίπεδη και πολυδιάστατη ευρωπαϊκή πατρίδα, μέσα στην Ευρώπη των δύο ταχυτήτων, των πολλών εθνοτήτων και των συνακόλουθων ιδιαιτεροτήτων, με την πανσπερμία των φυλών, την ποικιλία των δογμάτων και των πολιτιστικών στιγμάτων, η γνήσια πατριδολατρία του Νεοέλληνα, η συνείδηση της φυλετικής ιδιοσυγκρασίας και της πολιτιστικής του ιδιαιτερότητας θα τον βοηθήσει να μην απεμπολήσει την ελληνικότητά του, να μην μεταλλάξει τις προγονικές του αρετές, να μην χάσει το δικό του πολιτιστικό στίγμα, τη δική του εθνική φυσιογνωμία, την αυθεντική του φυλετική ταυτότητα.

Ο κίνδυνος της αλλοτρίωσης και της πλήρους και παθητικής αφομοίωσης είναι πάντα πιθανός και, με δεδομένη την τεχνολογική πρωτοπορία, την οικονομική ισχύ, και τη γενικότερη υπεροχή της Ευρώπης, γίνεται άμεσα ορατός.

Ιδιαίτερα σήμερα που η δυσμενής οικονομική συγκυρία και η γενικότερη γεωπολιτική κρίση δοκιμάζει την εθνική μας αντοχή και ανοχή, η αναβάπτισή μας μέσα στην κολυμπήθρα του εθνικού μας κλέους και της πολιτιστικής μας αλκής κρίνεται ιδιαίτερα επιβεβλημένη και επιτακτική.

Επομένως, γίνεται αντιληπτό ότι η Ελλάδα θα πρέπει στην εξωτερική και την υλική υπεροχή της Ευρώπης να αντιτάξει την εσωτερική της υφή, την πνευματική της αντοχή και την κλασική πολιτιστική της κληρονομιά και υπεροχή. Θα πρέπει να ισχυροποιήσουμε τις εσωτερικές μας αντιστάσεις, να ενισχύσουμε τα φυλετικά

μας χρωμοσώματα, να κρατήσουμε με σεμνότητα αλλά και υπερηφάνεια τις αποστάσεις ασφαλείας και με γεμάτες από ουρανό και θάλασσα, από ιστορία και ορθοδοξία τις πολιτιστικές μας αποσκευές, να ταξιδεύουμε με το ελληνικό μας διαβατήριο στην Ευρώπη και όχι με το Ευρωπαϊκό στην Ελλάδα.

Οι μεγάλοςχημοι κοινοτικοί μας εταίροι, υπακούοντας στην πεζή λογική των αριθμών και αποτιμώντας τη μεγαλοσύνη των εθνών με «το στρέμμα», μας κατατάσσουν στους φτωχούς συγγενείς της Ευρώπης. Εμείς έχουμε χρέος, αντιτάσσοντας στο «στρέμμα» «της καρδιάς το πύρωμα και το αίμα», να δηλώσουμε πνευματικοί της αριστοκράτες και πολιτιστικοί της γενάρχες. Η Ελλάδα στην αυγή των προϊστορικών χρόνων χάρισε στην Ευρώπη το όνομα. Σήμερα, μέσα στο γενικότερο κύμα και κλίμα των ποικίλων ανακατατάξεων και αμφισβητήσεων, των ανεδαφικών εδαφικών διεκδικήσεων, εντάσεων και προκλήσεων, καλείται να της δώσει και το όραμα. Το όραμα και το νέο διαβατήριο, εφόδιο αλλά και διαπιστευτήριο για τη νέα φιλόδοξη και δημιουργική πορεία προς την Τρίτη χιλιετία. Μια πορεία προς τη νέα Ευρώπη των σωστών ισορροπιών, την Ευρώπη όχι των κυβερνήσεων αλλά των λαών, την Ευρώπη του αξιακού θησαυροφυλακίου και των παραδοσιακών ελληνοχριστιανικών αξιών. Άλλωστε, δεν είναι ούτε όσιο ούτε θεμιτό στον χώρο του ελληνοπαράδοτου Ευρωπαϊκού πολιτισμού, του ανθρωπισμού και του χριστιανισμού, το δίκαιο της πυγμής να καταστρατηγεί την πυγμή του δικαίου και σε επίπεδο διακρατικό, η χαρά του «ενού» να συνεπάγεται «τον χάρο του αλλοιού».

ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΕ ΑΔΙΑΦΘΟΡΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ;

Του Θεμιστοκλή Αλεπάκου, Γ1

Ο ρμώμενος από τη γνώμη, που ακούγεται συχνά, ότι όλοι οι πολιτικοί στη χώρα μας είναι διεφθαρμένοι και ότι ως «ποινή» για τον εξαιρετικό χαρακτήρα τους επιβάλλεται η περιφρονητική στάση των πολιτών προς τα κοινά, θα ήθελα να εκφράσω τις έντονες αμφιβολίες μου. Θα επιχειρήσω, λοιπόν, αφενός να ανασκευάσω τα βεβαιωμένα συμπεράσματα όσων δυσανασχετούν και μόνο με την ανα-

φορά στην πολιτική και αφετέρου να καταδείξω ότι συναφείς θέσεις για την ολιγωρία των πολιτών προς τη δημόσια ζωή, αναντίρρητα διακυβεύουν το δημοκρατικό πολίτευμα.

Σχεδόν καθημερινά στον τόπο μας διατυπώνονται απόψεις σχετικά με την «εκτρεφόμενη» διαφθορά στο πολιτικό περιβάλλον. Πρόκειται, φυσικά, για μια εσφαλ-

μένη γενίκευση, υπερβολική και υπεραπλουστευτική, αφού ομολογουμένως υπάρχουν και πρόσωπα, τα οποία με αξιοκρατικά και δίκαια μέσα έχουν καταλάβει υψηλές πολιτικές θέσεις. Επιπλέον, στον δημόσιο στίβο εμφανίζονται άτομα, που εμφορούνται από συναισθήματα ειλικρίνειας, λαϊκού σεβασμού και κοινωνικής ευαισθησίας. Εκλέγονται για το εξευγενισμένο ήθος τους, την ανθρωπιστική τους αντίληψη και σαφώς τις ιδιαίτερες δεξιότητές τους, για να εκπροσωπήσουν συνειδητά τους ψηφοφόρους και να διασφαλίσουν τον υγιή δημοκρατικό βίο. Δεν θυσιάζουν, δηλαδή, τα συμφέροντα των πολιτών στο βωμό των μικροπολιτικών επιταγών ούτε τάσσονται αυστηρά και αμετάκλητα με τη γραμμή του κόμματος, στο οποίο ανήκουν.

Ίσως, όμως, η μεγάλη μερίδα των ανθρώπων, που δυσφορούν με τους πολιτικούς της εποχής μας, να επηρεάζεται στην κρίση της από τις ψευδεπίγραφες ειδήσεις που προβάλλουν τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας. Ειδικότερα, φαίνεται ότι η ενημέρωση, στις μέρες μας, είναι ετεροκατευθυνόμενη και υποκινείται από ισχυρά κέντρα εξουσίας, τα οποία λασπολογούν θίγοντας την προσωπικότητα και τη δράση των αντίπαλων πολιτικών προσώπων. Ωστόσο, παρά την ηχηρή και ισοπεδωτική πολλές φορές πληροφόρηση, ο δέκτης οφείλει να διαβλέπει το ποιόν του κάθε ανθρώπου μέσα από τις τοποθετήσεις του στα τηλεοπτικά παράθυρα, τη συμπεριφορά και τους λόγους του στο Κοινοβούλιο, τις πρωτοβουλίες και τις ενέργειες που λαμβάνει προς όφελος του συνόλου. Τότε, μάλιστα, θα είναι σε θέση να διακρίνει τους χρηστούς και ολοκληρωμένους πολίτες από τους λαοπλάνους και τους δημοκόπους, οι οποίοι χειραγωγούν τις μάζες και προπαγανδίζουν τα αυταρχικά και ολοκληρωτικά τους «πιστεύω», τα ανέκαθεν αντιδημοκρατικά τους φρονήματα. Αυτοί είναι, εξάλλου, που συγκαλύπτουν τα διαπλεκόμενα συμφέροντα μέσα από μια ασύδοτη ωραιολογία και ανεκπλήρωτη υποσχესιολογία, συντηρώντας την παρακμή της πολιτικής ζωής και γενικεύοντας τη συμπεριφορά των μελών της.

Λαμβάνοντας, λοιπόν, υπόψη ότι η φαινομενική εξάπλωση ενός τέτοιου κλίματος οδηγεί συστηματικά στην τελμάτωση του δημοκρατικού πολιτισμού, πλήθος πολιτών καταφεύγουν στην αδιαφορία απέναντι στα κοινά και τον «ωχαδερφισμό». Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, η υιοθέτηση παρόμοιων στάσεων αναμφίβολα κλυδωνίζει τα θεμέλια της δημοκρατίας, υποσκάπτει τις αξίες και τους θεσμούς της.

Κατά πρώτον, όπως προηγουμένως επεσήμανα, η ολιγωρία της κοινωνίας για τα πολιτικά τεκταινόμενα ενισχύει τη δύναμη των δημαγωγών, των καιροσκό-

πων και των υποψήφιων δικτατόρων. Αναλυτικότερα, η παθητικότητα και ο εφησυχασμός των ατόμων για την τύχη της πολιτείας ενδέχεται να αναδείξει συγκεκριμένα καθεστώτα με μια ηγεσία που θα κωφεύει όσον αφορά στα λαϊκά αιτήματα και θα φιμώνει τις προοδευτικές φωνές του τόπου. Έτσι, όμως, οι πολίτες θα διακατέχονται από δειλία, ανευθυνότητα και ευθυνοφοβία, θα μετατραπούν βαθμιαία σε θεατές και όχι πρωταγωνιστές για το μέλλον της χώρας τους. Η αποχή από τα κοινά, επομένως, θα επιφέρει τη στασιμότητα του λαού, η αυτόβουλη δράση θα αφανιστεί και οι ιδιωτικές ή δημόσιες υποθέσεις θα ρυθμίζονται αποκλειστικά από την αυταρχική ηγεσία.

Παράλληλα, μέσα σε μια τέτοια ατμόσφαιρα ολοκληρωτισμού ενδέχεται να ξεσπάσουν κοινωνικές εξεγέρσεις, που, εν τέλει, θα γεννήσουν έναν ειδικό πόλεμο, χωρίς κανένα αίσθημα δικαίου και ηθικής. Οι δημοκρατικές αρχές της ισότητας, της δικαιοσύνης, της ελευθερίας, του σεβασμού, του ανθρωπισμού θα εκλείψουν και θα αντικατασταθούν στο όνομα της πάσης θυσίας επιβίωσης, της χρήσης αθέμιτων μέσων επιβολής, του νόμου του ισχυρού. Επιπλέον, οι άνθρωποι θα αλληλοσπαράζονται ακατάπαυστα, οι διαπροσωπικές σχέσεις θα φυραίνουν μέχρι να διαλυθούν και οι επονομαζόμενοι ως «πολίτες» θα υποτάσσονται ως έρμαιο στους χειρισμούς της εξουσίας. Ακόμα και οι πρώην ευσυνείδητοι πολιτικοί θα εκτραχηλιστούν μπροστά στην ανεξέλεγκτη κατάσταση που επικρατεί και, συνεπώς, αν χάσουν την ιδιότητα του «πολιτικού», κατά τον Αριστοτέλη, δεν θα τους απομένει παρά η ιδιότητα του «ζώου».

Συμπερασματικά, αντιλαμβανόμαστε όλοι μας πως η δημοκρατία, που μας κληροδότησαν οι πρόγονοί μας, αποτελεί το πλέον ανθρωπιστικό πολίτευμα όλων των εποχών, γι' αυτό και η διασφάλισή του ανάγεται σε ύψιστη εθνική ανάγκη. Μπορεί, πράγματι, σταδιακά να παρακμάζει η πολιτική ζωή από φαινόμενα διαφθοράς, αλλά το να γινόμαστε «α-πολιτικοί» και «άχρηστοι», σύμφωνα με τον Περικλή, εξακολουθεί να παραμένει η έσχατη επιλογή. Κατά τη γνώμη μου, η νέα γενιά είναι αυτή που θα εξυγιάνει το διεφθαρμένο περιβάλλον και θα εγγυηθεί το ευοίωνο μέλλον του. Όπως, άλλωστε αναφέρει και ο Ευάγγελος Παπανούτσος, «οι νέοι είναι η καινούρια μαγιά που έρχεται να ανανεώσει τη ζύμη του λαού!»

Σκέψεις περί Ελευθερίας

του Ιωάννη-Παναγιώτη Κρίστια, Γ7

Ένα ζήτημα το οποίο απασχολεί συνεχώς τον ανθρώπινο νου είναι εκείνο της ελευθερίας, του αυτεξουσίου αλλά και του τρόπου με τον οποίον αυτά εκφράζονται μέσω των διαφόρων συστημάτων διακυβέρνησης. Και εδώ εύλογα γεννώνται ερωτήματα για το αν είμαστε πραγματικά ελεύθεροι ή πράττουμε και σκεφτόμαστε βάσει μιας συνεχούς καλλιέργειας και συνήθειας σε έννοιες μιας απατηλής απόλυτης ελευθερίας αγνοώντας τις αιτίες που έχουν οδηγήσει σε πράξεις αλλά και σκέψεις (*causas fugientes* σύμφωνα με τον Leibniz). Στη συνέχεια, θα γίνει μία απόπειρα διερεύνησης του προαναφερθέντος προβληματισμού σε διαφορετικά επίπεδα και εξαγωγής συμπερασμάτων.

Σε πρώτο στάδιο, η έννοια της ελευθερίας είναι μια έννοια απόλυτη (μια ιδέα) παρά κάτι που ο άνθρωπος το έχει έμφυτο ή το αποκτά στην πορεία της έλλογης εξέλιξής του. Αποδεχόμενοι τον εμπειρισμό οι έννοιες οι οποίες σχηματίζονται βασίζονται στη συνεχή παρατήρηση τόσο φαινομένων-καταστάσεων όσο και αντιδράσεων με τις οποίες αυτά συνοδεύονται και έπειτα εσωτερικεύονται συνειδησιακά. Μέσα από την πράξη της επιλογής που δίδεται σε άτομα από εξωσυνειδησιακούς παράγοντες –δηλαδή στοιχεία του ευρύτερου περιβάλλοντος, φυσικού και ανθρώπινου, με τα οποία συνδεόμαστε είτε με βιολογικούς δεσμούς είτε με δεσμούς αλληλεπίδρασης είτε με την τομή τους ως συνόλων– και συνοδεύεται από αντιδράσεις οι οποίες εμπειρικά έχουν ονομαστεί και καθιερωθεί ως αρνητικές ή θετικές, γίνεται η παρατήρηση και η σύνθεση της έννοιας της ελευθερίας. Επιπροσθέτως, όπως και η παρατήρηση ενός αντικειμένου διαφέρει τόσο λόγω χωροχρονικών όσο και λόγω βιολογικών διαφορών από παρατηρητή σε παρατηρητή, ομοίως και η παρατήρηση φαινομένων που συνθέτουν εμπειρικές έννοιες παραλλάσσονται σε κάθε άτομο. Κατ' επέκταση και ο όρος της ελευθερίας διαφοροποιείται μεταξύ πολιτικο-κοινωνικών συστημάτων και συμπλεγμάτων, αφού η δημιουργία τους εδράζεται στα άτομα.

Ο άνθρωπος ως μοναδικό, δομικό και καθοριστικό στοιχείο μιας κοινωνίας βρίσκεται συνεχώς μπροστά από πολλαπλά διλήμματα κατά τα οποία, μολονότι φαίνεται και νιώθει ελεύθερος να αποφασίσει, μελετώντας ωστόσο, εις βάθος την απόφασή του, είναι διλήμματα τεχνητά. Το πρόβλημα αυτό, δηλονότι εκείνο της ελεύθερης βούλησης ξεκινάει από τα πιο απλά και καθημερινά ζητήματα, όπως η επιλογή ροφήματος ή ρούχων και κορυφώνεται σε θέματα δικαιοσύνης και πολιτειακής οργάνωσης, έκφρασης, θέσπισης, εφαρμογής και τήρησης των νόμων· λόγου χάρη, η ηθική ευθύνη του δράστη σε εγκλήματα εξαιρετικά αυξημένης σοβαρότητας.

Οι νόμοι, γραπτοί ή άγραφοι, διέπουν τον βίο των κοινωνικών όντων και είναι ο θεσμικός εκείνος άξονας πάνω στον οποίο στηρίζεται εκάστη κοινωνία από την αρχή της δημιουργίας και της λειτουργίας ομάδων ανθρώπων· θεσμικός άξονας ο οποίος συνίσταται κυρίως από ιδεολογικά –εξελιγμένα σε κοινωνικά– κατασκευάσματα ανθρώπων και προσαρμόζεται σε έναν τεχνητό και πάλι κώδικα ηθικό και κώδικα αξιών. Είτε ως ένα σύστημα προστασίας και κοινωνικής ευημερίας ακόμα και υποταγής, είτε ως τρόπος αποφυγής ή εγκαθίδρυσης της πλεονάζουσας βίας με διάφορα προσχήματα, σε πολιτεύματα, κοινωνικές ομάδες, κοινωνίες και λαούς, ο νόμος και το δίκαιο είναι ανθρώπινες πράξεις και συνάμα αποτελέσματα των παραπάνω αιτιών.

Ακόμα και η ύπαρξή μας δηλαδή η πράξη της ζωής ως ειλημμένη απόφαση από άλλους αναιρεί άμεσα τη θεωρία της ελευθερίας. Εδώ όμως έγκειται το εξής πρόβλημα: Αν είχαμε την επιλογή να υπάρξουμε σε έναν κόσμο υλικό ή όχι, θα έπρεπε να προϋπάρχουμε κατ' ελάχιστον ως διαστάσεις ή ως κάτι άλλο που δεν γνωρίζουμε σε έναν άλλο κόσμο αρχικό, έναν κόσμο του μηδενός ή του κενού και μόνον αν σε αυτόν υπήρχε τουλάχιστον η απόλυτη ελευθερία και δεν θα αποφασίζαμε και πάλι αιτιοκρατικά για την ύπαρξή μας ή όχι.

Συμπεραίνουμε έτσι ότι η πράξη της ζωής, η πρώτη πράξη αιτιοκρατική και όχι ελεύθερη διέπεται από υπερνόμους με τους οποίους η φύση υποτάσσει βιολογικά τον άνθρωπο με σκοπό την επιβίωση. Τέτοιοι νόμοι είναι η ανάγκη για τροφή, για ξεκούραση, για αναπαραγωγή οδηγώντας εκ νέου τον άνθρωπο στο δίλημμα επιβίωση ή θάνατος. Οι νόμοι αυτοί επιβάλλουν την διαρκή εκμετάλλευση της φύσης από τον άνθρωπο αλλά και των ανθρώπων μεταξύ τους ως προϊόντων της φύσης και γενικεύοντας την επαναλαμβανόμενη σύγκρουση ολόκληρων κοινωνιών. Παρατηρούμε λοιπόν ότι «πατέρας όλων ο πόλεμος» –προς επιβεβαίωση του Ηρακλείτου– αλλά και ότι «με φωτιά και με μαχαίρι πάντα ο κόσμος προχωρεί» όπως διατεινόταν και ο Γκάτσος. Παρατηρείται διαχρονικά πως ο πόλεμος συντελεί στην εξέλιξη της ανθρωπότητας.

Ο άνθρωπος μεν, ως προϊόν φυσικών εξελίξεων και συνθέτοντας κοινωνίες που έχουν ως άξονα λειτουργίας τους τους νόμους, έδωσε και σε αυτές την ταυτότητα της φυσικής προέλευσης. Φαίνεται έτσι ότι η φύση ως ολότητα είναι αυτή η οποία επέβαλε μέσω των υπερνόμων την αρχή και το πέρας του άξονα λειτουργίας των κοινωνιών καθώς και τα συστατικά υλικά των νόμων από τους οποίους δομείται ο άξονας αυτός. Ο πόλεμος δε, είναι παράλληλος αλλά και αυτός που οδηγεί στην ιστορική εξέλιξη του ανθρώπου καθώς από την αρχή συγκρότησης ομάδων και αργότερα κοινωνιών υπάρχει τόσο μεταξύ όσο και εντός αυτών. Όπως και ένα μωρό, όταν γεννιέται χρειάζεται τουλάχιστον ένα ακόμα άτομο – αν όχι εκείνο που το γέννησε – για να επιβιώσει τόσο βιολογικά όσο και να εξελιχθεί νοητικά, έτσι και ο άνθρωπος από τη στιγμή της γέννησής του χρειάζεται για τη νοητική και κυρίως για την έλλογη ανάπτυξή του το πρώτο πλαίσιο λειτουργίας το οποίο δίνεται από τη φύση μέσω ενός άλλου όντος που το φροντίζει.

Το ανθρώπινο ον ως μοναδικό έμβιο και πρωτεύον στοιχείο της κοσμοθεωρίας και της σύστασης του ανθρώπινου γένους γενικά και της κοινωνίας ειδικά, ως αδιάκοπου και συνεχούς χρονικά και ιστορικά προκύπτοντος οργανισμού υπόκειται σε νόμους. Ωστόσο,

λόγω της εμπειρικής αντίληψης των εννοιών άρα και των νόμων, όπως επίσης και λόγω του ότι η αντίληψη διαφέρει – όπως αποδείξαμε – από δέκτη σε δέκτη οδηγούμαστε στη σύνθεση τόσο διαφορετικών συστημάτων διακυβέρνησης όσο και διαφορετικών κωδίκων δικαίου.

Ως επιβεβαίωση στα προηγούμενα έρχονται γεγονότα τόσο ιστορικά όσο και σύγχρονα με κορυφαίο, νωπό ακόμη στην ιστορική μνήμη, αυτό της τρομοκρατικής επίθεσης στο Παρίσι την 13^η Νοεμβρίου. Οι θύτες αγόμενοι και φερόμενοι από αντιλήψεις και κώδικες ηθικής, θεοκρατικούς, αλλά και ως πειθήνια όργανα ανωτέρων μελών τέτοιων οργανώσεων παραβίασαν και καταπάτησαν την αρχή του νομικού άξονα όλων των κοινωνιών, δηλαδή το σημείο μηδέν αυτού που είναι εκείνο της ζωής. Δεδομένης της τάσης για εναντίωση τόσο με τον ίδιο του τον εαυτό όσο και με την κοινωνία, ο άνθρωπος προσπαθεί συνεχώς να ξεπεράσει τον οριοθετημένο από τη φύση, θεσμικό άξονα των νόμων. Ωστόσο, χωρίς να γνωρίζουμε για το μέλλον, η μέχρι τώρα παρατήρηση δείχνει πως η τιμωρία τόσο συνείδησης όσο και σώματος έρχεται πάντοτε.

Αβίαστα, λοιπόν, συνάγεται το συμπέρασμα ότι η απόλυτη ελευθερία δεν μπορεί να υπάρξει αφενός, λόγω της νομοτέλειας που η φύση ως αρχή των θεσμών επιβάλλει στα όντα της και συγκεκριμένα στις ανθρώπινες κοινωνίες –με τη μορφή

νόμων οι οποίοι ρυθμίζουν καθοριστικά τις σχέσεις των πολιτών μεταξύ τους αλλά και με την πολιτεία– και αφετέρου, λόγω του απύθμενου και αβυσσαλέου της έννοιας αυτής. Η ανάγκη, ωστόσο, να υπάρχει η (ψευδ)αίσθηση της ελευθερίας στους πολίτες είναι αδήριτη καθώς είναι αυτή που τους μετατρέπει σε έλλογους οπλίτες. Η επίφαση αυτή, εντούτοις, πρέπει να θεμελιώνεται από γνώση και παιδεία –όπως αυτές μας τις δίδαξαν οι αρχαίοι φιλόσοφοι με τα έργα τους– καθώς είναι οι μόνες οι οποίες άγουν τον ανθρώπινο νου προς την ανεξαρτησία σκέψης. Καταλήγοντας, ακόμα και αν η ελευθερία δεν υπάρχει, παραφράζοντας τον Βολταίρο, πρέπει να την εφεύρουμε ως έννοια και ως πραγματικότητα, ώστε να επαληθεύουμε το «**Primum vivere ut civis, deinde philosophari ut homo**».

Η Αγάπη ως αφορμή για Διάλογο

Του Δημήτρη Μπαμίδη, Γ4

Η εποχή μας ταλανίζεται από μια πολύπλευρη κρίση. Χρειαζόμαστε πρότυπα, αξίες, ταγούς. Οι καιροί δεν είναι, ποτέ δεν ήταν, μενετοί. Σε τέτοιες κρίσιμες στιγμές προβάλλεται επιτακτικό το κάλεσμα για εφαρμογή του ύψιστης αξίας του κηρύγματος του Χριστιανισμού, της Αγάπης.

Η Αγάπη, όχι μόνον για τους χριστιανούς, αλλά και για όλα τα έλλαγα όντα, αποτελεί την κινητήρια δύναμη για τη δημιουργία ενός κόσμου αψεγάδιαστου και μοναδικού. Ενός κόσμου ειρηνικού, γιατί η έλλειψη ειρήνης οδηγεί στο χάος, στο οποίο ο άνθρωπος γίνεται χειρότερος και από τα θηρία της ζούγκλας που με βάση την αρχή του ισχυρότερου, τρέχουν να κατασπαράζουν ό,τι βρουν.

Δεν θα μπορούσαμε όμως να εξετάσουμε το θέμα μας, αν δεν ορίσουμε τις έννοιες που το απαρτίζουν. Έτσι, μπορούμε να πούμε ότι αγάπη είναι η υπαρξιακή κατάσταση εκείνη που αρχίζοντας με το άκρατο ενδιαφέρον για το «εγώ» μας μεγαλώνεται τόσο, ώστε να οδηγεί στην αυτοθυσία για λογαριασμό του συντρόφου, του

συνανθρώπου και κάποιας αφηρημένης έννοιας.

Διάλογος είναι η συζήτηση ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα πρόσωπα κατά την οποία εκθέτοντας το καθένα τις θέσεις του για κάποιο θέμα αναζητείται η αλήθεια.

Σήμερα, αν ρίξουμε μία ματιά σε ό,τι γίνεται στον κόσμο, θα διαπιστώσουμε ότι ο διάλογος έχει αντικατασταθεί από την οχλαγωγία, αυτήν που συνήθως συναντούμε στα μέρη όπου συχνάζουν τα άλογα όντα. Έτσι, η έννοια αυτή ολοταχώς τείνει να διαγραφεί από το μυαλό και τη συνείδηση όλων των νέων, έφηβων Ελλήνων και η αξία της, η οποία επινοήθηκε και θεμελιώθηκε εδώ στην Ελλάδα, αποτελεί πλέον μονάχα ένα λόγο για να καυχιέται ο σύγχρονος Έλληνας.

Όμως γιατί μία τόσο γερά θεμελιωμένη και απαραίτητη για την εξεύρεση της αλήθειας έννοια εξέπεσε; Η απάντηση νομίζω ότι κρύβεται στη χαλάρωση της σχέσης των Ελλήνων με την παράδοσή τους και την απομάκρυνσή τους από αυτήν. Πόσο μάλλον από τον Χριστιανισμό, που τόσο αυτός όσο και ο ελληνισμός

απετέλεσαν το δίδυμο της επιτυχίας κάθε Έλληνα στο παρελθόν. Ο Χριστιανισμός αποτελεί μέρος της παράδοσης του Έλληνα, αναπόσπαστο κομμάτι της ιστορικής του πορείας και εν τέλει κομμάτι της ίδιας του της «ψυχής».

Από την στιγμή που πάσαμε να τηρούμε τη βασική επιταγή του χριστιανισμού την Αγάπη, που αποτελεί το απαύγασμα όχι μόνο καθαρής, οργανωμένης και υγιούς σκέψης και κοσμοαντίληψης αλλά και υπέρβαση του «εγώ», πάσαμε και να διαλεγόμαστε σε όλες τις ηλικίες και κοινωνικές ομάδες. Για να αγαπάει κανείς Χριστιανικά, δεν είναι αναγκαία η προσωπική γνωριμία με τον συνάνθρωπό μας. Αγάπη είναι η επιθυμία και η ευχή ο συνάνθρωπος να μην πονά, να μην λυπάται, να μην αγωνιά, γενικά να μην πάσχει και η διάθεση να αγωνιστούμε με όλες μας τις δυνάμεις για αυτό. Στο ερώτημα: «Πώς θα μπορέσουμε να κάνουμε κάτι τέτοιο», η απάντηση έρχεται και αυτή από τους πατέρες της Εκκλησίας. Με την διαρκή πίστη μας και την συνεχή ελπίδα μας. Θέλει μεγάλο κουράγιο να αγαπήσουμε κάποιον, ειδικά αν αυτός μας είναι παντελώς ξένος ή ο εχθρός μας. Θα βοηθηθούμε, αν αναλογιστούμε ότι είναι και αυτός άνθρωπος σαν και εμάς με τα δικά του όμως πιστεύω και τις προσωπικές του αδυναμίες.

Αν διαφωνούμε με όσα λέει, τότε πρέπει υπομονετικά να τον ακούσουμε και να παραθέσουμε την άποψή μας. Είναι τραγικό να βλέπουμε όλοι μας σήμερα συνανθρώπους μας, συνέλληνες, να είναι προκατελημμένοι έναντι των απόψεων και των θέσεων ανθρώπων από διαφορετικές κοινωνικές ομάδες. Είναι τρομακτικό να μην ακούει κανείς τον συνομιλητή του και να παραθέτει αμέσως μετά τη γνώμη του χωρίς να λάβει υπόψη του τα λεγόμενα του άλλου· πρόβλημα που πηγάζει από έλλειψη διάθεσης για κατανόηση και αγάπης για τον συνάνθρωπό μας. Η αδιαφορία που δείχνουμε για ό,τι λέγεται ή πιστεύεται από τους διπλανούς μας είναι αποκύημα του εγωκεντρισμού μας και της πεποίθησης πως εμείς έχουμε, όπως υποστήριζε ο Πάπας, το αλάθητο. Θύματα της εποχής του υπερτροφικού «εγώ» προχωράμε στη δημιουργία μιας κοινωνίας που φαίνεται να χάνει από τα χέρια της το τιμόνι.

Τα παραπάνω μας οδηγούν εύλογα στο συμπέρασμα πως τα περισσότερα κοινωνικά φαινόμενα που σήμερα βασανίζουν την πλειονότητα των συνανθρώπων μας, έχουν τη βάση τους στην έλλειψη αγάπης. Χωρίς την αγάπη που ρίχνει λάδι στις πληγές, περιορίζει τη δυστυχία, επιλύει διαφορές, αποδίδει δικαιοσύνη, καταργεί μίσση και πάθη, γαληνεύει και ειρηνεύει, για να σταθώ στα σημαντικότερα, ο κόσμος μας δεν θα ήταν

παρά ένα χάος. Οι κοινωνικοί δεσμοί θα είχαν αντικατασταθεί από τον φόβο για τον άλλον, οι πατρογονικές μας αξίες θα έχαναν το νόημά τους και θα τις διαδέχονταν συναισθήματα αρνητικά φορτισμένα που θα υπονόμευαν τις δίκαιες και λογικές κρίσεις των ανθρώπων.

Ας μου επιτραπεί σε αυτό το σημείο ειδική αναφορά στα φαινόμενα ρατσισμού, ξενοφοβίας και φονταμενταλισμού που παρατηρούνται όχι μόνον αλλού αλλά και στην Ελλάδα. Δεν είναι δυνατόν και δεν πρέπει, κατά τη γνώμη μου, εν έτει 2016, στη γενεσιουργό χώρα της δημοκρατίας, την Ελλάδα, να υπάρχουν τα φαινόμενα αυτά. Εξ άλλου δεν συνάδουν και καθόλου με τα χριστιανικά ήθη που είναι η άμεση παράδοσή μας. Η αγάπη μπορεί και θα πρέπει να επιστρατευθεί για την καταπολέμηση των παραπάνω, γιατί είναι αυτή που συγκεντρώνει τον σεβασμό, είναι αυτή που γέννησε τη δικαιοσύνη, είναι αυτή που θεμελίωσε τη λογική θεώρηση. Αν αγαπήσουμε τον συνάνθρωπό μας σαν τον ίδιο μας τον εαυτό, τότε και μόνον τότε θα μπορέσουμε να ξεπεράσουμε το οποιοδήποτε τείχος και εμπόδιο προσπαθούν να χτίσουν άλλοι ανάμεσα στους ανθρώπους και τις ιδέες που αυτοί πρεσβεύουν.

Είναι υποχρέωσή μας να μοχθούμε για την πνευματική εγρήγορση και την βελτίωση των κοινωνικών δεσμών μέσα από την καλλιέργεια της αγάπης. Παράδειγμα φωτεινό η Αντιγόνη που διακηρύσσει ότι ο άνθρωπος γεννήθηκε για να αγαπά και όχι να μισεί και ο Ιησούς Χριστός που θυσιάστηκε για τη σωτηρία των ανθρώπων. Ας παραμερίσουμε το εγώ μας και ας προσπαθήσουμε να πλησιάσουμε τους συνανθρώπους μας. Τέλος, ας καθίσουμε να ανταλλάξουμε απόψεις μαζί τους μέσω του γόνιμου διαλόγου και ας σχεδιάσουμε πώς θα κάνουμε πράξη τα όνειρα και τα οράματα για έναν κόσμο «όμορφο, ηθικό και αγγελικά πλασμένο» (Δ. Σολωμός).

Γέλασε Κανείς;

Του Σωτήρη Λύτρα, Γ2

Το ακόλουθο άρθρο δομείται σε δύο άξονες, καθώς γράφτηκε με αφορμή δύο παρατηρήσεις σχετικά με τον τρόπο ζωής στη σύγχρονη εποχή:

Παρατήρηση Πρώτη: Οι άνθρωποι γελούν λιγότερο και η ευτυχία ή χαρά τους πάντα είναι πρόσκαιρη.

Παρατήρηση Δεύτερη: Στο σχολείο το γέλιο δεν αντιμετωπίζεται από όλους το ίδιο. Προκύπτει επομένως η απορία: είναι θεμιτό;

Γιατί γελάμε λιγότερο πια;

Το γέλιο αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι στη ζωή μας. Πρόκειται για στοιχείο της καθημερινότητάς μας, συνδυασμένο με θετικά συνήθως συναισθήματα. Από τους επιστήμονες θεωρείται ένδειξη ζωής που χαρίζει μακροβιότητα και από τον λαό συμβολίζει την ύπαρξη χαράς. Είναι ένα αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας, και μία αναγκαία αντίδραση για την εκτόνωση του ατόμου. Πρόκειται για την εκδήλωση χαράς κυρίως, ή σε κάποιες περιπτώσεις, έκφραση ειρωνείας ή ακόμη και χλευασμού. Στη σημερινή εποχή, ωστό-

σο, οι άνθρωποι γελούν ολοένα και λιγότερο. Γιατί λοιπόν έχουμε απολέσει το γέλιο από τη ζωή μας; Τι είναι αυτό που μας το στερεί;

Φρονώ ότι ο σύγχρονος τρόπος ζωής, αν αναλυθεί, δίνει την απάντηση στο ερώτημα αυτό. Πρώτα από όλα η καθημερινότητα με τον τρόπο που έχει διαμορφωθεί, δηλαδή το υπερφορτωμένο πρόγραμμα, την εξαντλητική ρουτίνα και την διαρκή κούραση, στερεί από το άτομο την δημιουργική τάση. Εντούτοις, ο νους κατακλύζεται από άγχος και αγωνία για ζητήματα επαγγελματικής και καταναλωτικής φύσης, και εν τέλει δεν έχει χρονικά περιθώρια για σκέψη, και διάθεση για αστεϊσμό. Χάνεται εν ολίγοις το παιγνιώδες του χαρακτήρα του ανθρώπου.

Επιπλέον, οι ασθενείς κοινωνικοί δεσμοί στον σημερινό κόσμο οδηγούν σε απώλεια ή και πλήρη έλλειψη επαφής με άλλα άτομα. Δυστυχώς η ανυπαρξία επικοινωνίας ατόμων είναι ένα φαινόμενο διαρκές και έχει ως αποτέλεσμα την αλλοτρίωση. Συνέπειά του όμως είναι και ότι το γέλιο καθίσταται αδύνατο, αφού απαιτεί και προϋποθέτει την αλληλεπίδραση δύο ή παραπάνω ατόμων, ώστε να γεννηθεί η αφορμή για γέλιο.

Αξίζει δε να σημειωθεί, οι άνθρωποι γελούν όλο λιγότερο εξαιτίας των προτύπων με τα οποία γαλουχούνται ήδη από μικρή ηλικία. Η ποιότητα αντικαθίσταται από τη ποσότητα, οι αξίες από πα-

ντός είδους αγαθά και τα απλά όμορφα πράγματα στη ζωή, από την επιδίωξη του πλούτου. Το καταναλωτικό μοντέλο της κοινωνίας μας επιβάλλει ως μοναδικό στόχο της ζωής την αγορά αγαθών. Ο άνθρωπος, επομένως, δεν ενδιαφέρεται για τίποτα άλλο εκτός από την κατανάλωση, που συνοδεύεται από την ανικανοποίητη επιθυμητική μανία. Η σύγχυση στην οποία βρίσκεται το άτομο, τον παρεμποδίζει από την χαρά και το γέλιο.

Ο τρόπος ζωής του σημερινού ανθρώπου είναι η βασική αιτία που γελούμε όλο λιγότερο. Μπορούμε, επομένως, να συμπεράνουμε ότι είναι εύκολο να επαναφέρουμε το γέλιο στη ζωή μας, αρκεί να αλλάξουμε τον τρόπο ζωής μας.

Το γέλιο στη σχολική ζωή

Πάντοτε υπάρχουν εκείνοι που κάνουν τους άλλους να γελούν, και εκείνοι που γελούν χάρη στους άλλους. Τόσο η εκφορά ενός αστείου, όσο και η κατανόησή του είναι δηλωτικά στοιχεία του χιούμορ ή αλλιώς της παιγνιώδους διάθεσης στον χαρακτήρα του ατόμου. Το χιούμορ, δηλαδή το στοιχείο που προκαλεί γέλιο, θεωρείται σε συγκεκριμένες περιστάσεις ανάρμοστο, εξαιτίας της αποδιοργάνωσης της συγκέντρωσης που προκαλεί σε ορισμένους ανθρώπους. Ισχύει όμως το ίδιο στην περίπτωση του σχολείου;

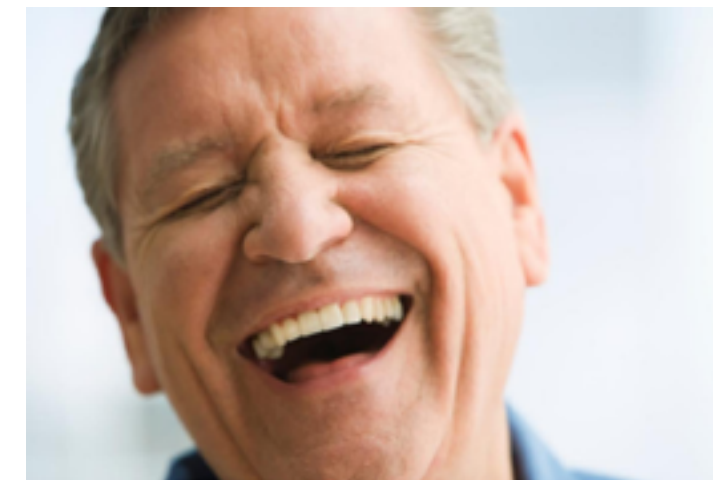
Τα παιδιά έχουν την φυσική τάση να γελούν περισσότερο, αλλά και την δεξιότητα της καλύτερης προσέγγισης του χιούμορ. Εφόσον το γέλιο προϋποθέτει την συναναστροφή των ατόμων, είναι απαιτούμενο στην καθημερινότητα και έχει μεγαλύτερη συχνότητα σε μικρότερες ηλικίες, ως εκ τούτου συναντάται έντονα στη σχολική ζωή. Συχνά όμως οι διδάσκοντες κατά κύριο λόγο το κρίνουν ανατρεπτικό της ροής του μαθήματος και το καθιστούν δείγμα απειθαρχίας των μαθητών.

Αντίθετα, οι ίδιοι οι μαθητές το θεωρούν θετικό στοιχείο για την έκβαση του μαθήματος, και το χαρακτηρίζουν ως μία σύντομη ανάπαυλα.

Το χιούμορ και προπαντός η ικανότητα ενός μαθητή να προκαλεί γέλιο στους συμμαθητές του αποτελεί θετικό στοιχείο για το συγκεκριμένο άτομο. Ένα καλόγουστο αστείο, την κατάλληλη στιγμή, είναι αρεστό από τους περισσότερους. Όσον αφορά τον μαθητή που εκφράζει το αστείο, γίνεται επιθυμητός προς τους υπόλοιπους και αποκτά αίγλη για την ικανότητά του αυτή. Στη σχολική ζωή, η παρουσία του χιούμορ είναι θετικό στοιχείο.

Στον αντίποδα, η κατ' επανάληψη πρόκληση γέλιου, μπορεί να οδηγή στην απώλεια συγκρότησης των μαθητών, όταν το χιούμορ εκφράζεται στην τάξη. Η ανατροπή της ροής του μαθήματος, η διακοπή κατά την διάρκεια της διδασκαλίας και η απόσπαση της προσοχής των μαθητών όταν ένας συμμαθητής τους εκφράζει κάποιο αστείο, λειτουργούν αρνητικά για το μάθημα και ως επί το πλείστον δεν είναι αποδεκτά από τους διδάσκοντες. Συνεπώς, και παρά το οξύμωρο του σχήματος, το θετικό στοιχείο του χιούμορ στη σχολική ζωή, ενδέχεται να επιφέρει αρνητικά αποτελέσματα, όταν δεν ευνοείται από τον χρόνο και χώρο.

Κατά τη γνώμη μου, απαιτείται μέτρο στην εκδήλωση του γέλιου στο σχολείο. Κατά τις παύσεις, ή όταν οι συνθήκες του μαθήματος το επιτρέπουν, τότε η ύπαρξη χιούμορ στην τάξη την κρατά σε εγρήγορση και την ξεκουράζει από την ενδεχόμενη μονοτονία του μαθήματος. Όταν όμως η κατάσταση έχει αυστηρό χαρακτήρα, τότε είναι αναγκαία η πειθαρχία και η εγκράτεια. Οι μαθητές, επομένως, πρέπει να είναι σε θέση να κρίνουν την αναγκαιότητα της ύπαρξης χιούμορ στην τάξη αλλά και να έχουν διάθεση για αστεϊσμό, στην περίπτωση που αυτό είναι επιτρεπτό.

ANNA SYNOΔΙΝΟΥ Η ΖΩΗ ΤΗΣ

Του Λουκά Ποδαρόπουλου, Α6

Η μνήμη της Άννας Συνοδινού υπήρξε, παρέμεινε και θα παραμείνει στην ιστορία ως ενθύμηση μίας μορφής μοναδικής, μάλλον ανεπανάληπτης κατά την πάροδο του χρόνου. Ο σχετικά πρόσφατος θάνατός της στις 7 Ιανουαρίου 2016 σε ηλικία 89 ετών δεν θα έπρεπε να επισκιάσει όσο να αναδείξει για άλλη μία φορά τη σημασία της προσφοράς της προς τον σύγχρονο κόσμο. Συγκεκριμένα, η ίδια ηθοποιός, θεωρώντας την ταυτότητά της περισσότερο κοσμοπολιτική και συνεπώς εμποτισμένη με την καθολικότητα του ελληνικού πνεύματος, δεν έπαψε ποτέ να αγωνίζεται για την ανάδειξη της σημασίας του αρχαιοελληνικού πολιτισμού τόσο στο διεθνές επίπεδο, όσο και στην πατρίδα της. Προς υλοποίηση αυτού του στόχου, η Άννα Συνοδινού εισήλθε στον κόσμο της τέχνης και του θεάτρου επιδιώκοντας να διδάξει στους νέους την ουσία της ελληνικής φύσης. «Η επικοινωνία με τον ζωντανό άνθρωπο, ο οποίος υποδύεται έναν ήρωα και σε ψυχαγωγεί, αλλά στο βάθος σε διδάσκει μέσω της ψυχαγωγίας, είναι μία απόλαυση που καμία φωτογραφία, κανένας κινηματογράφος, καμία τηλεόραση δεν μπορεί να σου την προσφέρει. Αυτό σημαίνει συνεργασία. Η χάρη των Ελλήνων, το προνόμιο, το μεγάλο δώρο του χαρακτήρα του ελληνικού είναι η συνεργασία» επεσήμανε για την αξία του θεάτρου ως αναπόσπαστου στοιχείου της καθημερινής ζωής. Σαφώς, το προκείμενο μέσο έκφρασής της δεν επισκίασε το σύνολο του μακραίωνου βίου της απασχολώντας την αποκλειστικά. Αντιθέτως, συμμετείχε ενεργά στην τότε πολιτική πραγματικότητα χωρίς παραλλήλως να λησμονεί την ιδιαιτέρως προσωπική σχέση την οποία είχε καλλιεργήσει με την Εκκλησία. Η στάση της ένα-

ντι του πολιτεύεσθαι υπερτόνιζε το γεγονός ότι «δεν υπάρχει άνθρωπος που κατά τη ρήση του αρχαίου μας σοφού να μην είναι πολιτικό ον. Δεν υπάρχει περίπτωση να είσαι ένας υπεύθυνος άνθρωπος, αν δεν ενδιαφέρεσαι για τα κοινά». Επομένως, βασιζόμενη επί της αυτής ιδέας, η ανιδιοτελής συνεισφορά της στον πολιτικό τομέα συνοψίστηκε στην προσπάθεια για την επίτευξη μίας κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης εντός του πλαισίου των δυνατοτήτων της. Το τρίπτυχο της σχέσής της με το θέατρο, την Εκκλησία, καθώς και την πολιτική αποτελούν τα χαρακτηριστικά τα οποία καθόρισαν τις πράξεις και εμπειρίες της οδηγώντας τον αναγνώστη στη χρεία για μεμονωμένη μελέτη καθενός εξ αυτών, προκειμένου ο ίδιος να κατορθώσει να συλλάβει το άυλο πνεύμα της προσωπικότητάς της.

Η ζωή καθώς και οι εμπειρίες της Άννας Συνοδινού αποτέλεσαν ενδεχομένως τον περισσότερο καθοριστικό παράγοντα ως προς τη διάπλαση του χαρακτήρα της. Γεγονός μεγάλης σπουδαιότητας στη ζωή της κατείχε η ένωσή της με τα συζυγικά δεσμά με το Γιώργο Μαρινάκη το 1956. Η ίδια γεννήθηκε κατά το 1927 στις 21 Νοεμβρίου στο Λουτράκι της Κορινθίας. Συγκεκριμένα, ανήκε σε πολυμελή οικογένεια έχοντας επτά αδέρφια. Πατέρας της υπήρξε ο Ιωάννης Μιχαήλ Συνοδινός ο οποίος ήταν πρωταθλητής του αγωνίσματος στίβου κατά το 1950 και μητέρα της η ιταλικής καταγωγής Giovanna Luigi Biston. Αδιαμφισβητήτως, η διαφορετική εθνικότητα των γονέων οδήγησε στη δημιουργία μίας διευρυμένης οικογένειας με ελληνικές καθώς και ευρωπαϊκές σχέσεις, ενώ η δογματική διαφορά δεν επηρέασε τη σχέση των επιμέρους μελών της, εφόσον η Άννα Συνοδινού τονίζει ότι η σπιτική της

εστία ήταν «μια μικρή κοινωνία». Η οικογένεια αυτή αποτέλεσε τον φορέα των πρωταρχικών αξιών, όπου υιοθέτησε και από τις οποίες άντλησε τα ερείσματά της η μέλλουσα ηθοποιός για το υπόλοιπο της ζωής της, ως η κυριότερη εκ των οποίων ίσως να αναγνωρίστηκε η συνεργασία. Όπως προαναφέρθηκε, η συνεργασία θεωρήθηκε μία από τις υψηλότερες ιδέες τις οποίες ανέδειξε ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός διαμέσω του θεάτρου. Συνεπώς, η Άννα αφιερώθηκε στην υποκριτική τέχνη πλήρως, προοικονομώντας τη δόμηση μίας σταδιοδρομίας στο θέατρο, όπου επρόκειτο να διαρκούσε για περισσότερα από εξήντα χρόνια. Κατά τη διάρκεια αυτής της σταδιοδρομίας σπούδασε στη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου και υπεδύθη πρόσωπα της αρχαιοελληνικής κωμωδίας όπως τη Λυσιστράτη, καθώς και τραγωδίας όπως την Ιφιγένεια, την Ηλέκτρα, την Αντιγόνη και την Ανδρομάχη. Αντιθέτως, επέλεξε την απόρριψη της υποστασιοποίησης της προσωπικότητας της Μήδειας, εφόσον θεωρούσε ότι δεν είχε τη δυνατότητα να μιμηθεί μία γυναίκα η οποία θανάτωνε τα τέκνα της. Η ευρεία ενασχόλησή της με τη δραματική τέχνη οδήγησε την «κυρία του θεάτρου» στη σύμπραξή της προς την οικοδόμηση του θεάτρου του Εθνικού Κήπου, καθώς και στην απόφαση, προκειμένου να πρωτοστατήσει μετά αρωγής του συζύγου της στην ανέγερση του θεάτρου του Λυκαβηττού, όπου και υπήρξε θιασάρχης. Σαφώς, η εκδήλωση της δικτατορίας κατά το 1967 έως το 1974 στερήσε παροδικά την παρουσία της επί της σκηνής παύοντας την περιοδεία της σε έτερες ευρωπαϊκές χώρες εξαιτίας της αγανάκτησής της για λογοκρισία, η οποία είχε επιβληθεί επί έργων του Αισχύλου καθώς και του Προμηθέα. Ομοίως και ομοιοτρόπως, χαρακτηριστικό συμβάν το οποίο αποτέλεσε σταθμό του βίου της ηθοποιού υπήρξε η παραίτησή της κατόπιν παροχής υπηρεσιών δύο ετών στο ωδείο Αθηνών, όπου μετά πρότασης του προέδρου του Μενελάου Παλαντίου είχε εργασθεί ως «καθηγήτριας της υποκριτικής τέχνης», μη συμμεριζόμενη της απόψεως του ότι μετά δεκαετούς θητείας στο θέατρο κάθε ηθοποιός έχει το δικαίωμα να διδάξει. Σαφώς, το θέατρο δεν περιέβαλλε ολόκληρη την δράση της στον τομέα της τέχνης, εφόσον η ίδια ενασχολήθηκε με τον

κινηματογράφο. Η πρωταρχική της εμφάνιση σε αυτόν υπήρξε κατά το 1954 και μετέπειτα στην ξένη παραγωγή «Οι Τριακόσιοι Σπαρτιάτες». Εν τέλει, αξίζει να σημειωθεί το γεγονός ότι η ευχέρειά της καθώς και η αγάπη της Άννας Συνοδινού προς το θέατρο εκδηλώθηκε εμπράκτως με τη συμμετοχή της σε εκδηλώσεις της Γιουγκοσλαβίας, της Γαλλίας, της Ρωσίας και της Ιταλίας όπως και τη διεκδίκηση παρασήμων από την Ελληνική Πολιτεία, τη Δανία, τη Γαλλία, την Ιταλία και τον Λίβανο. «Το θέατρο είναι λόγος» επεσήμανε συνεχώς, αλήθεια την οποία δεν τεκμηρίωσε με λόγια αλλά απέδειξε με πράξεις.

Η πορεία της Άννας Συνοδινού στην καθημερινή της ζωή από την ιδιαιτέρως νεανική της ηλικία οδευόταν χωρίς να παραστρατεί από τις αρχές της ελληνορθόδοξης Εκκλησίας, ενδεχομένως λόγω της στενής σχέσης την οποία διατηρούσε με αυτήν, καθώς και της ανάλογης αγωγής που της παρεδόθη από τους κόλπους της οικογένειάς της. Χαρακτηριστική επιβεβαίωση της απόψεως ότι η επαφή της με τη χριστιανική Εκκλησία ήταν ιδιαιτέρως στενή αποτελεί το γεγονός ότι ετιμήθη με τον Χρυσό Σταυρό του Αποστόλου Παύλου. Το πλαίσιο της οικογένειας στο οποίο εντασσόταν η Άννα Συνοδινού, έχοντας λάβει επιρροές από το ευρωπαϊκό πνεύμα, δεν διατηρούσε ένα άτεγκτο περιβάλλον χριστιανοσύνης αλλά αντιμετώπιζε με επιείκεια τις επιλογές των νεότερων μελών της. Αντιθέτως, οι γονείς τόνιζαν στα τέκνα ότι ήταν πλήρως ελεύθερα, ώστε να διαμορφώσουν τη δική τους πορεία στο βίο του καθενός, συμβουλευοντάς τα όμως «αρκεί ως στόχο του κάθε επαγγέλματος ή της τέχνης ή της πνευματικής ενασχόλησης να έχετε πάντα τη χριστιανοσύνη». Επομένως, η Άννα Συνοδικού συνεργάστηκε με την Πειραική Εκκλησία και τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη πρώην Πειραιώς Καλλίνικο για περίπου δώδεκα έως δεκαπέντε χρόνια, όποτε και της ανατέθηκε να καταγράψει, να αναγνώσει και να παρουσιάσει πολυποίκιλα συγγράμματα της Ορθοδοξίας. Εκτός αυτού, η ίδια είχε συμμετάσχει και σε ακολουθίες Ιερών Ναών, όπως στην Αμοργό, όπου υμνολόγησε, επιμελήθηκε την καθαριότητα των εκεί εικονισμάτων και άκουσε τις συμβουλές του κληρικού του ναού. Ίσως ισάξιας σημασίας με τον γάμο της θέση κατείχε στο βίο της Άννας Συνοδινού η εμπειρία της ως προς την αντιμετώπιση μίας μεγάλης δοκιμασίας στην οποία υπεβλήθη, της προσβολής της από δριμεία ασθένεια. Κατά το 1994 η ηθοποιός προσεβλήθη από την πάθηση του καρκίνου, γεγονός το οποίο και προκάλεσε ιδιαίτερη αναστάτωση στον σύζυγό της Γεώργιο Μαρινάκη, απειλώντας έως και την ομαλή διεξαγωγή της μετέπειτα ζωής της. Μάλιστα, η ίδια εισήχθη σε χειρουργείο στο Ισραήλ με τη συμβουλή του μακαριστού πατριάρχη Ιεροσολύμων

Διοδώρου. Δεν υιοθέτησε την πρακτική της χρήσης φαρμάκων προς υπερκέραση της δυσμενούς αυτής κατάστασης, στην οποία είχε περιέλθει, αλλά κατέφυγε στη Θεία Μετάληψη. Συγκεκριμένα, ο αρμόδιος ιατρός Σόρκεζ ο οποίος ανέλαβε την ίαση της νόσου της ηθοποιού παρά την κρισιμότητα της κατάστασής της, θεωρώντας ότι όλα τα απαραίτητα μέτρα είχαν ληφθεί και όλες οι δυνατές προσπάθειες προς κατανίκηση της παθήσεως είχαν εκτελεσθεί, συνέστησε η ασθενής να μεταλαμβάνει Σώμα και Αίμα Χριστού. Ο καρκίνος σύντομα υποχώρησε μετά την έμπρακτη εφαρμογή αυτής της συμβουλής. Το προκείμενο συμβάν επηρέασε σε καθοριστικό βαθμό τον τρόπο με τον οποίο αντι-

λαμβάνοταν η Άννα Συνοδινού τον κόσμο γύρω της καθώς και τη σχέση της με τον ένα, μοναδικό και ανεπανάληπτο Παντοκράτορα. Ο μητροπολίτης Δημητριάδος Ιγνάτιος αναφέρει ότι «η συμβολή της πίστεως είναι καθοριστική σε όλη αυτήν τη διαδικασία, γιατί ο άνθρωπος είναι ψυχοσωματική οντότητα, δεν είναι μόνο σώμα ούτε μόνο ύλη, και οι γιατροί που είναι Γιατροί το ξέρουν πολύ καλά αυτό». Εν τέλει, αρμόζει να αναφερθεί το ότι η Εκκλησία δεν έπαψε να διαδραματίζει πρωταγωνιστική επιρροή στον πνευματικό αλλά και στον καθημερινό κόσμο της Άννας Συνοδινού φανερώνοντας αλήθειες όχι τόσο συνυφασμένες με το αδιαμφισβητήτως σωστό ή λογικό όσο συνδεδεμένες με το ορθό και ενάρετο.

Ο μάλλον τελευταίος σπουδαίος ορίζοντας ο οποίος αναδείχθηκε προσδιοριστικός προς την πορεία της μεγάλης Αθηναίας στη ζωή της ήταν η πολιτική. Η ενασχόλησή της με τα κοινά υπήρξε προϊόν της ιδεολογίας την οποία είχε δομήσει βάσει της διδασκαλίας των νουνεχών αρχαίων Ελλήνων προγόνων της ανθρωπότητας, του ελεύθερου και όχι αυστηρώς χριστιανικού πνεύματος, το οποίο επικρατούσε στην οικογένειά της, καθώς και της προτροπής συγχρόνων της προκειμένου να αγωνισθεί για την ανάσταση ενός απλώς γνωστού μεγαλειώδους ελληνικού πολιτισμού, ο οποίος είχε διαμορφωθεί προ της υποδούλωσης. Η είσοδος της Άννας Συνοδινού στο πολιτικό παρασκήνιο εγκαινιάστηκε κατά το 1974, όποτε και εξελέγη βουλευτής Α' Αθήνας ως μέλος του κόμματος της Νέας Δημοκρατίας. Σαφώς, η ένταξή της στη Βουλή της Ελλάδος της επέτρεψε να προωθήσει επισήμως τις απόψεις της ως προς θέματα κοινωνικοπολιτικού περιεχομένου. Μάλιστα, τέσσερα χρόνια αργότερα τιμήθηκε με το αξίωμα του Υφυπουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών καθώς και του Δημοτικού Συμβούλου Αθηναίων με την πολιτική παράταξη του Μιλτιάδη Έβερτ. Στο Υπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας εργάστηκε για τέσσερα έτη. Η ανάληψη του έργου της προσπάθειας για επίτευξη μίας αξιολογικής κοινωνικής ανασυγκρότησης, αναντίρρητα, αποτελούσε κατόρθωμα δυσεκπλήρωτο στην Ελλάδα της τότε εποχής εξαιτίας της διευρυμένης κρίσεως στην οποία είχε περιέλθει. Μετά από δεκαεπταετή προσφορά υπηρεσιών στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο η πολιτικός υπέβαλε την παραίτησή της. Εν τέλει, ας ειπωθεί ότι ορισμένα από τα μέτρα τα οποία έλαβε η ίδια κατά την εμπλοκή της στον τομέα της πολιτικής αφορούσαν στην «προστασία των γερόντων, της μητρότητας, των παιδιών και ατόμων με ειδικές ανάγκες», καθώς και στην ασφάλιση των ηθοποιών από το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων και στην ένταξη των «μαθημάτων καλλιτεχνικής παιδείας στη Μέση Εκπαίδευση».

Επομένως, η Άννα Συνοδινού ήταν μία αληθινή πρεσβευτής του Πολιτισμού. Το ανυπότακτο πνεύμα της, γαλουχημένο από τα καθολικά και διαχρονικά ιδανικά των αρχαίων προγόνων, αναδείχθηκε ικανό, ώστε να καταφέρει να μεταβάλλει τις σχετικά σύγχρονες ιδέες οι οποίες περιέβαλλαν υποβαθμίζοντας εν μέρει αξίες όπως αυτή του θεάτρου. Ο αγώνας της υπέρ της διάσωσης της ελληνικής παρακαταθήκης αντικατέστησε την ιδιοτέλεια με τη συνεργασία προς το κοινό συμφέρον. Οι πρωτοβουλίες της, αν και φάνταζαν νεωτεριστικές, αντλούσαν την αφετηριακή αρχή τους από τα θεμέλια των πρωταρχικών επιτευγμάτων του ανθρώπου. Η σθεναρή της θέληση, όπως και οι προκαθορισμένοι στόχοι της την απέτρεψαν από το να παραμείνει αδιάφορη έναντι οποιουδήποτε κλάδου με τον οποίο ασχολήθηκε. Σαφώς, η απομάκρυνσή της από τη βουλευτική

της θέση δεν σήμανε την συνολική απομάκρυνσή της από τα κοινά, καθώς η ίδια παρατηρούσε τα πολιτικά φαινόμενα διατηρώντας πάντοτε μία ακλόνητη στάση έναντι αυτών. Συνεπώς, διαπιστώνεται ότι η ισχυρή θέληση και ο αγώνας για προώθηση του ορθού είναι τα κύρια εργαλεία με τα οποία μπορεί κανείς να υπερίσχυει έναντι του ηθικού ολισθήματος προς το σφάλμα. Ας αποτελέσει αυτή η συμβουλή τον κανόνα, ο οποίος θα υποδεικνύει στα άτομα την κατάλληλη πορεία για κάθε ένα από αυτά εις το εξής.

ΠΗΓΕΣ

«Άννα Συνοδινού (1927 – 2016).» *Σαν Σήμερα.gr*. © 2002-2016 «Σαν Σήμερα.gr» – Πολιτιστικό Ινστιτούτο Ακαδημαϊκών Ερευνών και Μελετών. Διαδίκτυο. 29 Φεβρουαρίου 2016. < <http://www.sansimera.gr/biographies/861>>.

Λοβέρδου, Μυρτώ. «Η διπλή ζωή της Άννας Συνοδινού.» *ΤΟ ΒΗΜΑ*. © Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη Α.Ε., 7 Ιανουαρίου 2016. Διαδίκτυο. 29 Φεβρουαρίου 2016. < <http://www.tovima.gr/culture/article/?aid=766892>>.

Μητροπολίτου Ναυπάκτου Αγίου Βλασίου Ίεροθέου. «Κύριο άρθρο: Άννα Συνοδινού, μεγάλη ήθοποιός και άπλη Χριστιανή.» *ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΒΛΑΣΙΟΥ*. Ίερά Μητρόπολις Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου, 29 Φεβρουαρίου 2016. Διαδίκτυο. 29 Φεβρουαρίου 2016. < <http://www.parembasis.gr/index.php/menu-teyxos-234/4378-2016-01-14>>.

ΕΝΑΣ ΕΣΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

ΟΥΜΠΕΡΤΟ ΕΚΟ (1932-2016)

«Πώς νιώθει ένας άνθρωπος, όταν κοιτάει τον ουρανό; Πιστεύω ότι δεν έχει αρκετές γλώσσες για να περιγράψει αυτό που βλέπει. Παρ' όλα αυτά οι άνθρωποι δεν έχουν σταματήσει ούτε λεπτό να περιγράφουν τον ουρανό, λέγοντας απλώς τι βλέπουν. Έχουμε ένα όριο, ένα πολύ αποθαρρυντικό, εξευτελιστικό όριο: τον θάνατο. Γι' αυτό μας αρέσουν όλα όσα υποθέτουμε πως δεν έχουν όριο ή τέλος. Είναι ένας τρόπος να ξεφύγουμε από σκέψεις για τον θάνατο».

Ουμπέρτο Έκο

Του Σταμάτη Κουλούρη, Α3

Η 19^η Φεβρουαρίου 2016 αποχαιρέτησε μία από τις σπουδαιότερες προσωπικότητες στον χώρο της ευρωπαϊκής διανόησης και της παγκόσμιας κοινότητας των γραμμάτων και των τεχνών. Στις 19 Φεβρουαρίου 2016, λοιπόν, ο μεγάλος ιταλός συγγραφέας, σημειωτιστής, κριτικός λογοτεχνίας και φιλόσοφος Ουμπέρτο Έκο άφησε την τελευταία του πνοή σε ηλικία 84 ετών, έπειτα από άνηση μάχη με τον καρκίνο.

Ο Έκο υπήρξε πάντοτε ένα ανήσυχο πνεύμα, που είχε

αφιερώσει όλο του το «είναι» στην ερμηνευση των σημείων των καιρών και στην αποκάλυψη της αλήθειας πίσω από κάθε λογής ψεύδη, ανακρίβειες, ετεροκατευθυνόμενες θεωρίες συνωμοσίας, πλεκτάνες που περιορίζουν τον ορίζοντα ελευθερίας του ανθρώπου, επισημαίνοντας την αξία της κριτικής σκέψης και της ανθρώπινης λογικής σε αυτήν την πάλη του ανθρώπου, προκειμένου να καταστεί πνεύμα ελεύθερο, ολοκληρωμένο και ασυμβίβαστο.

Γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια του Πιεμόντε το 1932. Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ο ίδιος και η μητέρα του μετακόμισαν σε κάποια αγροτική περιοχή του ιταλικού βορρά. Αυτές οι περιοχές αποτέλεσαν πεδίο σκληρών συγκρούσεων ανάμεσα στους αριστερούς παρτιζάνους και τους φασίστες, τους υποστηρικτές του υπό κατάρρευση καθεστώτος του Μουσολίνι. Αυτές οι συγκρούσεις παρέμειναν για πάντα ανεξίτηλες στη μνήμη του Έκο. Έπειτα από παραινήσεις του πατέρα του, ο Έκο ξεκίνησε τις σπουδές του στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου του Τορίνο, οι οποίες όμως δεν ευδοκίμησαν. Ο Έκο προτίμησε να ακολουθήσει σπουδές Μεσαιωνικής Ιστορίας και Λογοτεχνίας, ενώ το 1954 κατόρθωσε να γίνει διδάκτορας Φιλοσοφίας. Κατά τη διάρκεια των σπουδών του, δήλωσε άθεος και απομακρύνθηκε από την Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία.

Το έτος 1959 και η δεκαετία του 1960 σηματοδότησε την απαρχή της βαθύτερης ενασχόλησης του Έκο

με τη σημειολογία μέσα από την τακτική στήλη, που κατείχε στην εφημερίδα «Il Verri», και τη διατύπωση της δικιάς του θεωρίας πάνω σε αυτόν τον, μέχρι τότε απόμακρο και υποτιμημένο, επιστημονικό κλάδο. Τα θέματα, που κέντρισαν το ενδιαφέρον του, άπτονταν της αλληλεπίδρασης μεταξύ σημειολογίας και κοινωνίας, της εμβάθυνσης στην κοινωνική πραγματικότητα, αρχής γενομένης από τον Μεσαίωνα μέχρι και το σήμερα, αλλά και τις ομοιότητες μεταξύ γλωσσών, συμβόλων και κοινωνικής ανάπτυξης. Το 1966 εξελέγη καθηγητής σημειολογίας στο Πανεπιστήμιο του Μιλάνο, ενώ το 1974 το Πανεπιστήμιο της Μπολόνια του προσέφερε τη θέση τακτικού καθηγητή σημειολογίας. Πέρα από μυθιστορήματα, ο Έκο έγραψε και δεκάδες δοκίμια, ενώ γνώριζε σε βάθος πέντε ξένες γλώσσες. Διέμενε σε ένα διαμέρισμα – απέραντη βιβλιοθήκη, αποτελούμενη από 30.000 τόμους βιβλίων – στο Μιλάνο μαζί με την οικογένειά του. Η τίτλοι των μυθιστορημάτων του Έκο στα ελληνικά και κατά χρονολογική σειρά έκδοσης είναι οι εξής: «**Το όνομα του Ρόδου**», «**Το Εκκρεμές του Φουκώ**», «**Το νησί της προηγούμενης ημέρας**», «**Μπαουντολίνο**», «**Η μυστηριώδης φλόγα της βασίλισσας Λοάνα**», «**Το κοιμητήριο της Πράγας**», «**Φύλλο Μηδέν**».

Στο πιο πρόσφατο βιβλίο του με τίτλο «**Φύλλο Μηδέν**» ο Έκο σκιαγραφεί μία εποχή στην Ιταλία των αρχών της δεκαετίας του 90', που προοιωνιζόταν ένα πλήθος αλλαγών και ανανέωσης της ιταλικής κοινωνίας. Πλέον όλοι οι Ιταλοί, ανάμεσα σε αυτούς και ο Έκο, διέβλεπαν πως η ιταλική πολιτεία, με προεξάρχουσες προσωπικότητες αδιάφορους και αφοσιωμένους στο λειτούργημα τους δικαστικούς, ήταν αποφασισμένη να καταπολεμήσει μέχρι τελευταίας ρανίδας τη διαφθορά αλλά και παρακρατικές ακραίες ομάδες, που δηλητηρίαζαν διαρκώς την πολιτική και κοινωνική σκηνή. Σύ-

ντομα, όμως, η εξουδετέρωση αυτών των δικαστικών από το διαπλεκόμενο σύστημα με την παράλληλη άνοδο στην εξουσία βαθιά διεφθαρμένων λαϊκιστών έβαλε τέλος στις ελπίδες του Έκο για κάθαρση της ιταλικής κοινωνίας. Με άξονα της πλοκής ένα γραφείο δημοσιογράφων, οι οποίοι εκδίδουν δοκιμαστικά ένα φύλλο εφημερίδας, το «**Αύριο**», αλλά λειτουργούν κάτω από την πλήρη καθοδήγηση του χρηματοδότη τους και σε αυτό το πλαίσιο, δε διστάζουν να αλλοιώσουν ειδήσεις, να σπιλώσουν προσωπικότητες και να ερμηνεύσουν γεγονότα κατά το δοκούν, ξετυλίγεται το πιο βατό από τα μυθιστορήματα του Έκο. Η οργάνωση της πλοκής του βιβλίου γύρω από το έτος 1992, την κίτρινη δημοσιογραφία αλλά και μία θεωρία συνωμοσίας για την αληθινή κατάληξη του Μουσολίνι με την κατάρρευση του καθεστώτος του το 1943, είναι ενδεικτικά της γραφής και της θεματολογίας του Έκο.

Παρακάτω ακολουθεί ένα απόσπασμα από το τελευταίο μυθιστόρημα του Έκο, «**Φύλλο Μηδέν**»: ... «ο εκδότης μας θα χαιρόταν να δει πώς μπορούμε να ρίξουμε μια σκιά υποψίας σ' αυτόν τον ανακατωσούρα δικαστή. Προσέξτε καλά, σήμερα για να αντικρούσεις μία κατηγορία, δεν χρειάζεται να αποδείξεις το αντίθετο, αρκεί να απαξιώσεις εκείνον που σε κατηγορεί. Επομένως, ορίστε το όνομα και το επώνυμο αυτού του τύπου και ο Παλατίνο θα πεταχτεί μέχρι το Ρίμινι μ' ένα κασετόφωνο και μία φωτογραφική μηχανή. Ακολουθεί τον ακέραιο τοποτηρητή του κράτους, κανείς δεν είναι ποτέ εκατό τοις εκατό ακέραιος, μπορεί να μην είναι παιδόφιλος, να μη δολοφόνησε τη γιαγιά του, να μην τσέπωσε μίζες, αλλά όλο και κάτι παράξενο θα έχει κάνει. Ή, αν μου επιτρέπετε την έκφραση, παραξενοποιούμε ό,τι κάνει καθημερινά. Παλατίνο, χρησιμοποιήστε τη φαντασία σας. Συνεννοηθήκαμε;»

Τρεις μέρες αργότερα, ο Παλατίνο επέστρεψε με ενδιαφέρουσες ειδήσεις. Είχε φωτογραφήσει το δικαστή ενώ καθόταν στο παγκάκι ενός πάρκου και κάπνιζε νευρικά το ένα τσιγάρο πίσω από τ' άλλο, με καμιά δεκαριά γόπες στα πόδια του. Ο Παλατίνο δεν ήξερε αν ήταν κάτι ενδιαφέρον, αλλά ο Σιμέι είπε ναι, ένας άνθρωπος από τον οποίο προσδοκούμε ενδελέχεια και αντικειμενικότητα, έδινε την εντύπωση ότι ήταν νευρωτικός και επιπλέον αργόσχολος που, αντί να κάθεται να ιδρώνει πάνω από έγγραφα, έχανε το χρόνο του στα παρκάκια. Ο Παλατίνο τον είχε φωτογραφήσει και μέσα από την τζαμαρία ενώ έτρωγε σ' ένα κινέζικο εστιατόριο, με τα ξυλάκια.

“Υπέροχα”, είπε ο Σιμέι, “ο αναγνώστης μας δεν συχνάζει σε κινέζικα εστιατόρια, πιθανόν εκεί όπου ζει να μην υπάρχουν και δεν θα διανοούνταν ποτέ να φάει με τα ξυλάκια σαν άγριος. Γιατί αυτός εδώ συχνάζει στα κινέζικα; Θα αναρωτηθεί ο αναγνώστης. Γιατί, αν είναι σοβαρός δικαστής, δεν τρώει σπαγκέτι και ζυμαρικά όπως όλοι;”

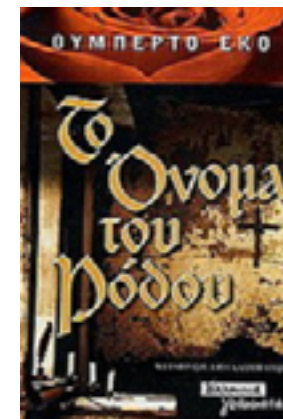
Χωρίς να αμφισβητεί, όπως είχε δηλώσει σε πολλές συνεντεύξεις, την ύπαρξη συνομωσιών, προσθέτοντας, όμως, πως αυτές αποκαλύπτονται μόνο όταν επιτυγχάνουν ή αποτυγχάνουν, ο Έκο συνέγραψε τα λιγοστά, πλην όμως αριστοτεχνικά, μυθιστορήματά του, ακολουθώντας ένα συγκεκριμένο μοτίβο, αυτό της ύφανσης θεωριών συνομωσίας πέρα από κάθε φαντασία, «τόσο απίθανες, που ακόμα και ο πιο ανόητος αναγνώστης, να μην μπορεί να τις πιστέψει –παρ' όλο που υπάρχει πάντα η πιθανότητα να ανακαλύψεις κάποιον τόσο ανόητο, ώστε να πιστεύει στις θεωρίες συνομωσίας».

Ο Έκο, όμως, ήταν ένας άνθρωπος που ανέπτυξε έντονη πολιτική δράση. Παρότι ανένταχτος πολιτικά και μη αυτοπεριοριζόμενος σε κάποιον κομματικό μηχανισμό, έκρουε πάντοτε το καμπανάκι για τους κινδύνους και τις προκλήσεις, που καλείται να αντιμετωπίσει ο σύγχρονος ευρωπαϊκός πολιτισμός. Ένθερμος θιασώτης του ευρωπαϊκού εγχειρήματος με στόχο την αλληλοπροσέγγιση και τη σύζευξη διαφορετικών εθνοτικών και πολιτισμικών ομάδων στη βάση μιας κοινής ευρωπαϊκής ταυτότητας, που δεν πήγαζε –όπως ισχυριζόταν- από πουθενά αλλού παρά από τις παρόμοιες πολιτισμικές καταβολές, διαπίστωνε την ανάγκη σύσφιξης των ευρωπαϊκών δεσμών λόγω του ότι ακόμα «η ευρωπαϊκή μας ταυτότητα είναι ρηχή». Στην προσπάθεια αυτή, πίστευε πως επιβάλλεται να αξιοποιηθούν και να αναδειχθούν όλοι οι ευρωπαίοι στοχαστές, άτομα των γραμμάτων και των τεχνών που βρίσκονται στην καρδιά του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Ακόμα, εφιστούσε την προσοχή σε όλους τους σκεπτόμενους και ευσυνείδητους πολίτες για κοινωνικά φαινόμενα όπως ο ρατσισμός, ο φασισμός και ο εθνικισμός, φαινόμενα που υποτιμούν την ανθρώπινη ύπαρξη και υποσκάπτουν τις ανθρώπινες σχέσεις, επιχειρώντας άοκνα να μελετήσει αυτές τις κοινωνικές διεργασίες και να κατανοήσει την ανθρώπινη συμπεριφορά, τον ανθρώπινο παράγοντα που υποβόσκει σε αυτές. Μάλιστα, επισήμαινε πως «ο πρωτοφασισμός (αρχέγονος φασισμός) μπορεί να επιστρέψει με το πιο αθώο προσώπιο. Είναι καθήκον μας να τον αποκαλύπτουμε και να καταδεικνύουμε οποιαδήποτε από τις νέες μορφές του...», προσθέτοντας πως «ο πρωτοφασισμός καλλιεργεί και αναζητεί τη συναίνεση με το να οξύνει και να εκμεταλλεύεται τον φυσικό φόβο του διαφορετικού. Η πρώτη

έκκληση ενός φασιστικού ή πρώιμου φασιστικού κινήματος είναι η έκκληση ενάντια στους παρείσακτους. Επομένως, ο πρωτοφασισμός είναι εξ ορισμού ρατσιστικός» αλλά και πως «στους ανθρώπους που νιώθουν πως δεν έχουν πλέον ξεκάθαρη κοινωνική ταυτότητα, ο πρωτοφασισμός λέει πως το μοναδικό προνόμιο τους είναι ο,τι πιο κοινό, ότι έχουν γεννηθεί στην ίδια χώρα. Αυτή είναι και η απαρχή του εθνικισμού».

Ένα βαθιά σκεπτόμενο και ανυπότακτο πνεύμα, ο Έκο παρέμεινε ανεξάντλητα παραγωγικός μέχρι το τέλος. Δεν χωράει αμφιβολία πως η απώλειά του κατέστησε το παγκόσμιο στερέωμα του στοχασμού και των γραμμάτων αισθητά φτωχότερο. Ας ελπίσουμε πως το έργο του θα παραμείνει πλοηγός σε χαλεπούς για την ανθρωπότητα καιρούς, καιροί που είναι σίγουρο ότι ελλοχεύουν στις ατραπούς του μέλλοντος. Διότι αυτή ήταν, είναι και θα είναι η μαγεία του Έκο · να λάμπει και μέσω της παρουσίας αλλά και μέσω της απουσίας του, να εντυπωσιάζει τόσο με τα συγγράμματα και την σκέψη του όσο και με τη σιωπή του...

Κλωνοποίηση

Παραβίαση της ανθρώπινης φύσης ή παράθυρο στο μέλλον ;

Του Νίκωνα Μαχαίρα Γ3

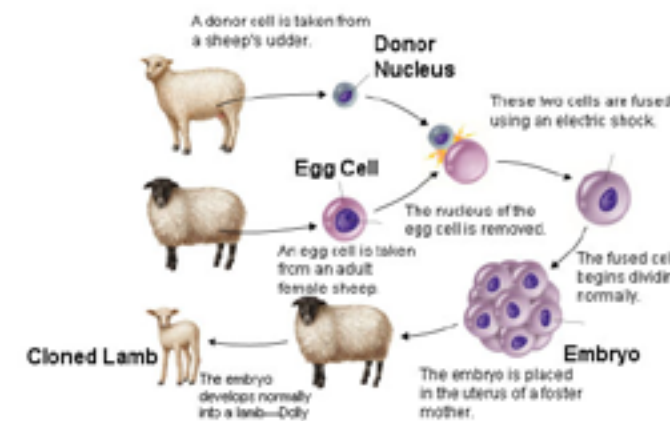
Στην σύγχρονη κοινωνία, της οποίας όλοι αποτελούμε ενεργά και αναπόσπαστα μέλη, είναι κοινώς αποδεκτό ότι η κλωνοποίηση είναι ένα από τα πιο αμφιλεγόμενα ζητήματα που απασχολούν τον άνθρωπο. Η πλειονότητα του πληθυσμού τίθεται κατά του φαινομένου αυτού, ενώ αυξάνεται ο αριθμός όσων την υποστηρίζουν, προβάλλοντας την φιλική προς τον άνθρωπο πλευρά της. Αξίζει, λοιπόν, κανείς να εξετάσει και τις δύο πλευρές της κλωνοποίησης, πριν καταλήξει σε κάποιο συμπέρασμα.

Πρωταρχικής σημασίας αίτιο για το οποίο οι πολίτες στρέφονται εναντίον της κλωνοποίησης είναι η αντίθεσή της στην ηθικό κώδικα. Συγκεκριμένα, με την παραγωγή αντιγράφων ενός οργανισμού απομυθοποιείται το μυστήριο της ζωής, ενώ παράλληλα από θαύμα της δημιουργίας μετατρέπεται σε μία εργαστηριακή διαδικασία. Επιπρόσθετα, με την αναπαραγωγική κλωνοποίηση, την κλωνοποίηση δηλαδή ολόκληρων οργανισμών, παραβιάζονται οι κλασικοί όροι μεταξύ ζωής και θανάτου. Το άτομο οδηγείται σε νέες μορφές ζωής, που δεν είχαν προβλεφθεί αρχικά, με αποτέλεσμα να απειλείται η ισορροπία του οικοσυστήματος, υποδεικνύοντας με τον τρόπο αυτό την αλαζονική και αλλοτριωμένη φύση του ανθρώπου. Τέλος, είναι γνωστό πως η ανθρώπινη ψυχή δεν κλωνοποιείται, επομένως δεν είναι εφικτή η αναπαραγωγή ολοκληρωμένων ανθρώπων και άλλων ζωντανών οργανισμών. Τα επιχειρήματα εναντίον του συγκεκριμένου ζητήματος δεν περιορίζονται όμως μόνο σε ηθικό επίπεδο.

Οι πιθανότητες να εμφανίσουν οι κλώνοι προβλήματα υγείας είναι αυξημένες, καθώς παράγονται από ενήλικα κύτταρα, τα οποία διαθέτουν γερασμένο γενετικό υλικό. Εξίσου πιθανή είναι η ύπαρξη γενετικών ανωμαλιών, ακόμα και θνησιγένειας, στο έμβρυο, διότι δεν έχουν

τελειοποιηθεί ακόμα οι μέθοδοι της κλωνοποίησης. Κινδυνεύει, επίσης, να εξαλειφθεί η ποικιλομορφία και η βιοποικιλότητα στη φύση, με συνέπεια την δημιουργία ενός κόσμου με τάσεις αφανισμού, εξαιτίας της ομοιομορφίας. Εάν, μάλιστα παραχθεί μεγάλος αριθμός πανομοιότυπων αντιγράφων είναι σχεδόν δεδομένος ο στιγματισμός τους και η περιθωριοποίησή τους. Κατά συνέπεια, θα εμφανιστούν νέες μορφές ρατσισμού, ενώ τα ανθρώπινα δικαιώματα θα παραβιαστούν για άλλη μία φορά. Επομένως, είναι λογικές οι αντιδράσεις της κοινωνίας όσον αφορά την κλωνοποίηση.

Παρ' όλα αυτά, αρκετοί είναι οι επιστήμονες, οι οποίοι στηρίζόμενοι στην εφαρμογή της κλωνοποίησης σε ορισμένους κλάδους της ανθρώπινης εργασίας και ζωής, οραματίζονται την επίλυση μεγάλου αριθμού προβλημάτων που αποτελούν μάλιστα για τον σύγχρονο κόσμο.

Στον τομέα της κτηνοτροφίας και της φυτικής παραγωγής υπάρχει η δυνατότητα να παραχθούν ανθεκτικά και αποδοτικά αντίγραφα, βελτιώνοντας έτσι την παραγωγικότητα των ζωικών και φυτικών ειδών, παρέχοντας καλύτερη ποιότητα σε μεγαλύτερες ποσότητες. Είναι ευρέως διαδεδομένο, επιπλέον, το γεγονός ότι ο ανθρώπινος πληθυσμός αυξάνεται με ταχύτατους ρυθμούς, ενώ έως το 2050 αναμένεται να ανέρχεται στα δέκα δισεκατομμύρια. Προκύπτει αμέσως το πρόβλημα σίτισης του μεγάλου αυτού αριθμού ανθρώπων στο μέλλον, εφόσον ήδη έχει εμφανιστεί και προκαλεί δυσμενείς συνθήκες διαβίωσης σε πολύ κόσμο. Η κλωνοποίηση, λοιπόν, είναι σε θέση να λύσει την δυσκολία αυτή, παρέχοντας μεγάλο αριθμό τροφής σε ελάχιστο χρονικό διάστημα. Συγχρόνως διασώζονται ζώα

και φυτά που κινδυνεύουν με εξαφάνιση, αποκαθιστώντας έτσι την ευαίσθητη ισορροπία του περιβάλλοντος.

Σε επίπεδο βιοιατρικής, μέσω της θεραπευτικής κλωνοποίησης δίνεται η δυνατότητα παραγωγής θεραπευτικών ουσιών για τον άνθρωπο, ενώ ανίατες ασθένειες μπορούν να καταπολεμηθούν με τη χρήση κλωνοποιημένων κυττάρων από διάφορους ιστούς του σώματος, όπως ο νευρικός ή ο μυϊκός. Όταν η κλωνοποίηση γίνεται σε όργανα, συνεπάγεται την αύξηση του αριθμού των διαθέσιμων μοσχευμάτων, καλύπτοντας έτσι τις ανάγκες περισσότερων ασθενών, αλλά και βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής τους. Κατά τούτο, εξαλείφονται ακραία φαινόμενα, όπως το εμπόριο οργάνων, που υποβιβάζουν τον άνθρωπο σε ανταλλάξιμο προϊόν και έρχονται σε αντίθεση με την αρχή της ανθρώπινης αξίας.

Συνοψίζοντας, είναι γνωστό ότι η πρόοδος της βιοιατρικής και της γενετικής μηχανικής τις τελευταίες δεκαετίες ήταν αλματώδης. Ένα από τα αποτελέσματά τους ήταν και η κλωνοποίηση, η οποία εξακολουθεί να διχάζει την κοινή γνώμη σχετικά με το αν πρέπει να εφαρμόζεται ή όχι. Τόσο τα πλεονεκτήματα, όσο και τα μειονεκτήματά της είναι ισχυρά. Για τον λόγο αυτό έγκειται στην δικαιοδοσία της κοινωνίας, και κυρίως της επιστημονικής κοινότητας, η εφαρμογή της κλωνοποίησης με περιορισμούς, προκειμένου να επιτευχθεί κοινωνική πρόοδος και να μην υπάρξουν καταστρεπτικές συνέπειες για τον άνθρωπο.

Η ΑΝΟΣΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΥ T - CELL THERAPY

Του Έκτορα Μελισσινού, Β4

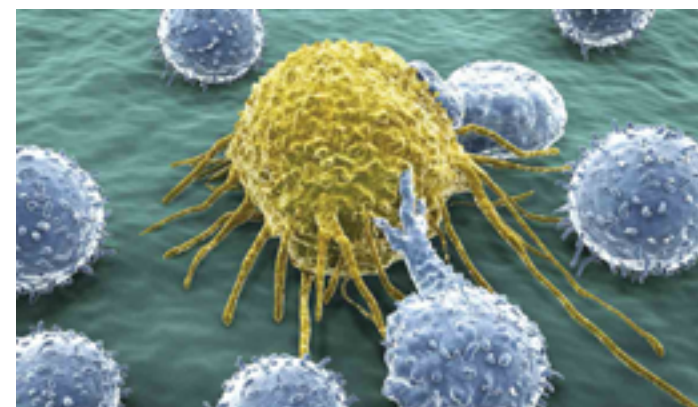
Στο παρελθόν είχε δοκιμασθεί χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία η δημιουργία αντικαρκινικών εμβολίων, που καθοδηγούσαν το ανοσοποιητικό σύστημα εναντίον όγκων, εν μέρει, επειδή συχνά είχαν λάθος στόχο. Αυτό οφειλόταν στο ότι οι όγκοι είναι πολύπλοκοι γενετικά και συμπεριφέρονται διαφορετικά από άνθρωπο σε άνθρωπο.

Στις 16 Φεβρουαρίου 2016, στο πλαίσιο εργασιών του ετησίου συνεδρίου της Αμερικανικής Ένωσης για την Προώθηση της Επιστήμης (AAAS), ο Δρ. Στάνλεϊ Ρίντελ ερευνητής του Κέντρου Αντικαρκινικών Ερευνών Fred Hutschinson του Σιάτλ και καθηγητής ογκολογίας- ανοσολογίας στο Πανεπιστήμιο της Ουάσινγκτον εξέθεσε τα εντυπωσιακά αποτελέσματα της επαναστα-

τικής αντικαρκινικής θεραπείας με T- λεμφοκύτταρα πάνω στην οποία έχει εστιάσει την έρευνά του εδώ και 20 χρόνια.

Η ομάδα του καθηγητή ακολούθησε την εξής διαδικασία: έλαβε T- λεμφοκύτταρα, δηλαδή σπάνια λευκά αιμοσφαίρια του ανοσοποιητικού συστήματος από το αίμα ασθενών με υγρούς όγκους (καρκίνους του αίματος και του μυελού των οστών), τα οποία στη συνέχεια τροποποίησε γενετικά εισάγοντας συνθετικά γονίδια στο DNA τους, τα οποία επιτρέπουν στους υποδοχείς του κυτταρικού τοιχώματος να αναγνωρίζουν την πρωτεΐνη CD19 που περιέχουν τα καρκινικά κύτταρα. Στη συνέχεια, τα τροποποιημένα T- λεμφοκύτταρα επανεισάγονται ενδοφλεβίως στον ασθενή με αποτέ-

λεσμα οι υποδοχείς να τα ενεργοποιούν, υποδεικνύοντάς τους τα επικίνδυνα καρκινικά κύτταρα που περιέχουν την πρωτεΐνη CD19 στα οποία επιτίθενται και τα καταστρέφουν. Τα αποτελέσματα ήταν θεαματικά: ακόμα και καρκινοπαθείς σε προχωρημένο στάδιο και με μεταστάσεις, που δεν είχαν προσδόκιμο ζωής πάνω από πέντε μήνες, βρέθηκαν 18 μήνες αργότερα χωρίς το παραμικρό ίχνος της κακοήθειας, γεγονός που χαρακτηρίζεται άνευ προηγουμένου στην ιατρική. Συγκεκριμένα το 94% των ασθενών με οξεία λεμφοβλαστική λευχαιμία εμφάνισαν πλήρη ύφεση της νόσου, ενώ σε κλινικές δοκιμές σε 40 ασθενείς με μη-Χότζκινς λέμφωμα ή χρόνια λεμφοκυτταρική λευχαιμία, οι μισοί εμφάνισαν πλήρη ύφεση στο ίδιο διάστημα και πάνω από το 80% ανταποκρίθηκαν θετικά.

Πολλά ερευνητικά ιδρύματα και ομάδες προσπαθούν να τελειοποιήσουν την ανοσοθεραπεία με T-λεμφοκύτταρα και να κάνουν αυτές τις θεραπείες ευρέως διαθέσιμες σε ασθενείς στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη, όπως είναι το εργαστήριο του Δρ. Μπους στο Τεχνικό Πανεπιστήμιο του Μονάχου, το Επιστημονικό Ινστιτούτο Σαν Ραφαέλε στο Μιλάνο με επικεφαλής τη Δρ. Κιάρρα Μπονίνι και τον δρ. Τσαρλς Σουάντον του University College of London (UCL) και του Ινστιτούτου Φράνσις Κρικ.

Η ερευνητική ομάδα της Κιάρρα Μπονίνι διαπίστωσε ότι τα T- λεμφοκύτταρα που επανεισάγονται στον οργανισμό έχουν διάρκεια τουλάχιστον 14 χρόνια κάτι που δημιουργεί ελπίδες για μια μόνιμη αντικαρκινική θεραπεία.

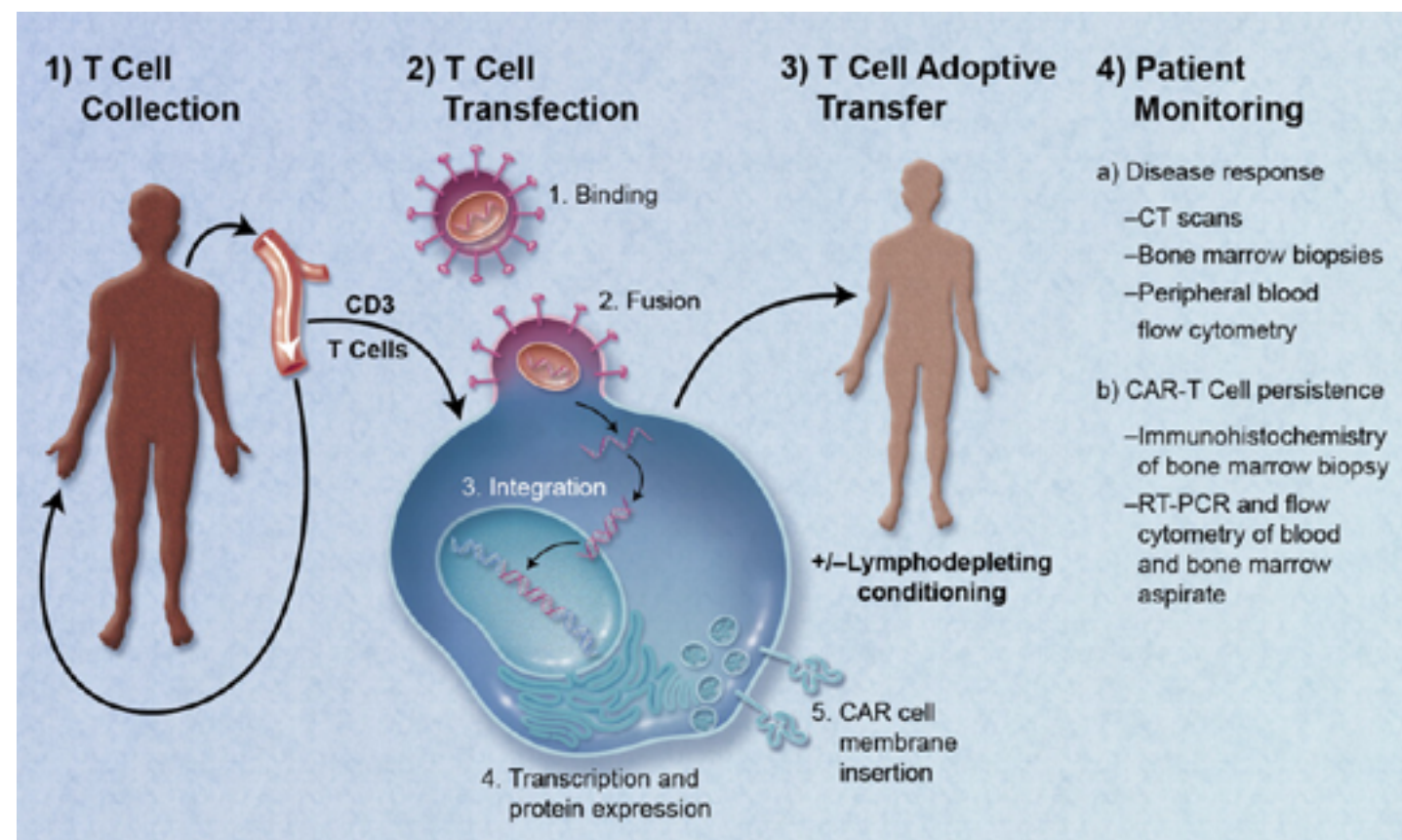
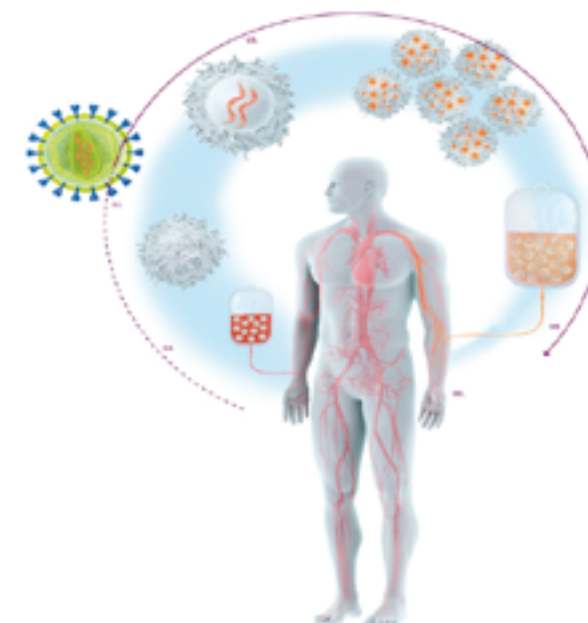
Σύμφωνα με τον Τσαρλς Σουάντον η νέα τεχνική κατάφερε να ανιχνεύσει με ακρίβεια τις μεταλλάξεις που μεταβάλλουν τα αντιγόνα, τις πρωτεΐνες που προεξέχουν από την επιφάνεια των καρκινικών κυττάρων σαν βιολογικές «σημαίες». Με τον τρόπο αυτό, το ανοσοποιητικό σύστημα μπορεί να αναγνωρίζει τους σωστούς στόχους σε όλα τα καρκινικά κύτταρα και όχι μόνο σε μερικά.

Είναι πλέον προφανές ότι η ανοσοθεραπεία με τον περιγραφόμενο επαναπρογραμματισμό (τροποποίηση) του ανοσοποιητικού συστήματος, έρχεται να αποτελέσει τον τρίτο πυλώνα της αντικαρκινικής θεραπείας, παράλληλα με τις ακτινοβολίες και την χημειοθεραπεία-φαρμακοθεραπεία σηματοδοτώντας την αντίστροφη μέτρηση για την εξάλειψη της επάρατης νόσου.

Η Λάιλα Ρίτσαρντς, ένα κοριτσάκι ενός έτους από τη Βρετανία ήταν η πρώτη ασθενής στον κόσμο που επιτεύχθηκε ανάσχεση της πολύ επιθετικής λευχαιμίας από την οποία έπασχε χάρη στη νέα επαναστατική θεραπεία.

Αυτή η νέα θεραπεία μπορεί να είναι αποτελεσματική είτε από μόνη της είτε σε συνδυασμό με τις ακτινοβολίες και τη χημειοθεραπεία/φαρμακοθεραπεία. Η βασική επιφύλαξη, όσον αφορά την ασφάλεια της μεθόδου είναι ότι στις κλινικές δοκιμές ορισμένοι ασθενείς εμφάνισαν παρενέργειες (υπόταση, πυρετό), ενώ δύο πέθαναν.

Δεν πρέπει όμως να ξεχνάμε ότι η εν λόγω θεραπεία, προτού πάρει επίσημη έγκριση, θα μεσολαβήσει ένα χρονικό διάστημα και μέχρι τότε θα έχει γίνει κατανοητό, γιατί ορισμένοι ασθενείς παρουσιάζουν παρενέργειες και προφανώς θα αναπτυχθούν θεραπείες που θα τις μειώνουν, ενώ εξετάζεται και η ελάττωση της δόσης T- λεμφοκυττάρων, λαμβανομένης υπόψη και της ιδιαιτερότητας κάθε ασθενή.

200 χρόνια από τη δημοσίευση της πρώτης εργασίας του Fresnel σχετικά με την κυματική συμπεριφορά του φωτός. Παράλληλα, πριν από εκατόν πενήντα χρόνια ο Maxwell υποστηρίζει την ηλεκτρο-μαγνητική φύση του φωτός, στην οποία και στηρίζεται η χρήση πολλών σύγχρονων τεχνολογιών, όπως των λέιζερ και των κινητών τηλεφώνων, ενώ εκατό χρόνια πριν ο Einstein δημοσιεύει τη Γενική Θεωρία της Σχετικότητας, στην οποία το φως παίζει καθοριστικό ρόλο, αφού αποτελεί σημαντική παράμετρο για την περιγραφή του χωροχρόνου. Τέλος, πριν από πενήντα χρόνια οι Penzias και Wilson κάνουν μια σημαντική ανακάλυψη, της μικροκυματικής ακτινοβολίας υποβάθρου, δηλαδή της ηλεκτρομαγνητικής ηχούς των πρώτων στιγμών μετά τη δημιουργία του σύμπαντος.

Τα «Διεθνή Έτη» αποτελούν παράδοση πενήντα έξι χρόνων του Ο.Η.Ε. (εφαρμόστηκαν πρώτη χρονιά το 1959). Έχουν ήδη προϋπάρξει έτη με επιστημονικό θέμα, όπως τα Διεθνή Έτη Φυσικής (2005) και Αστρονομίας

(2011). Η ιδέα για το «Διεθνές Έτος Φωτός» προτάθηκε ήδη από το 2009 από την Ευρωπαϊκή Φυσική Εταιρεία και εγκρίθηκε το 2013 από τη Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το βραβείο Νόμπελ Φυσικής

2014 (ανακάλυψη του πρώτου γαλάζιου LED στην αρχή της δεκαετίας του 1990) είχε άμεση σχέση με το φως.

Διεθνές Έτος Φωτός

Της Βασιλικής Ζαφειροπούλου, Γ3

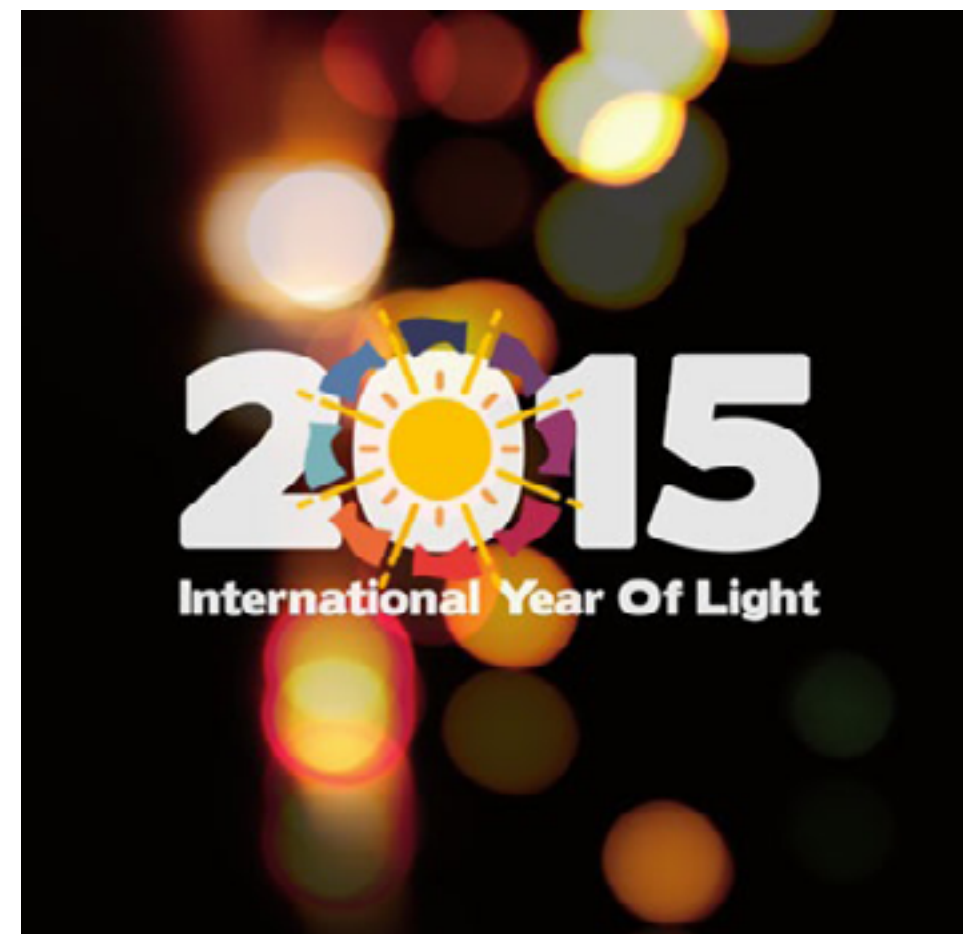
Το έτος 2015 ανακηρύχθηκε «Διεθνές Έτος Φωτός» από τον Ο.Η.Ε. και εορτάστηκε από όλη την επιστημονική κοινότητα παγκοσμίως, με εκδηλώσεις που σκοπό είχαν να αναδείξουν τη σημασία του φωτός στην ανθρώπινη καθημερινότητα. Η επίσημη έναρξη έγινε τον Ιανουάριο 2015 στο Παρίσι, που αποτελεί την έδρα της UNESCO, στην οποία και παρευρέθηκαν διάσημοι επιστήμονες και νομπελίστες.

Μέρος σε αυτό το παγκόσμιο γεγονός έλαβαν συνολικά ογδονταπέντε χώρες, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, μέσα από πλήθος εκδηλώσεων, που θα έφεραν σε επαφή επιστήμονες διαφόρων κλάδων, από αστρονομία μέχρι και βιολογία, μηχανικούς αλλά και καλλιτέχνες από κάθε μεριά του πλανήτη. Απώτερος στόχος αυτών των δρώμενων ήταν να προβάλλουν στο ευρύ κοινό τη θετική επίδραση των τεχνολογιών

που βασίζονται στο φως στην καθημερινή ζωή.

Παράλληλα, η UNESCO στόχευσε στην ανάδειξη του ρόλου που διαδραματίζουν οι τεχνολογίες του φωτός στην ανάπτυξη και την παροχή ρεαλιστικών μεθόδων αντιμετώπισης σε διάφορους τομείς, όπως στη γεωργία, στην υγεία, αλλά και την εκπαίδευση, με ειδική έμφαση στην ήπειρο της Αφρικής.

Η επιλογή του συγκεκριμένου έτους για τον «εορτασμό» του φωτός δεν ήταν τυχαία, καθώς συνδέθηκε με τις επετείους των σημαντικότερων ιστορικά ανακαλύψεων που αφορούν το φως, και για αυτό θεωρείται έτος ορόσημο για το φως. Τέτοιες επέτειοι ορόσημα θεωρούνται τα 1.000 χρόνια από την έκδοση ενός από τα πιο σημαντικά έργα στην οπτική, του άραβα επιστήμονα Ibn Al-Haytham, τα

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΑΡΚΑΔΙΟΥ

Του Ιωάννη Κακλαμάνη, Α2

«... Είχαν ανοίξει ένα λαγούμι κοντά στην Καστρινή Πόρτα, μεσ' την παλιά κρασαποθήκη που την είχανε καμωμένη μπαρουτχανέ κι ένα δεύτερο στο γουμενικό. Ο (ηγούμενος) Χατζή Γαβριήλ γύριζε τα μέρη όπου λουφάζανε τα γυναικόπαιδα και τα παρακινούσε να πάνε να καούνε, όταν θα πατούσε ο άπιστος το μοναστήρι. Πολλές μανάδες με τα παιδιά τους τρέχανε εκεί θεληματικώς. Ένα μικρό κορίτσι, βαστώντας στο χέρι ένα φανάρι, έφερνε γύρο στα κελαρικά και τις αποθήκες και ρωτούσε: Ποιος θέλει νάρθει στο λαγούμι;».

Παντελής Πρεβελάκης, Παντέρμη Κρήτη

2016: Εκατόν πενήντα χρόνια έχουν περάσει από το ιστορικό ολοκαύτωμα της Μονής Αρκαδίου, κορυφαία πράξη του απελευθερωτικού αγώνα των Κρητικών, συμβόλου ηρωισμού και θυσίας.

Αρκάδι, 8 και 9 Νοεμβρίου 1866. «Ο όρκος και το σύνθημά μας είναι η ένωση της Κρήτης μετά της Ελλάδος ή ο θάνατος και πλέον τούτου δεν θέλομεν να ακούσωμεν τίποτε άλλο».

Αν και οι ερευνητές και οι ιστορικοί μπορεί να διαφωνούν επί ορισμένων πτυχών του γεγονότος, το σίγουρο είναι πως η απaráμιλλη ψυχική δύναμη και η αυτοθυσία που επέδειξαν οι αγωνιστές, οι κληρικοί και τα

γυναικόπαιδα, τις δυο καθοριστικές μέρες του Νοέμβρη, συγκλόνισε τον τότε δυτικό κόσμο, την Ευρώπη και την Αμερική, ενώ παράλληλα προκαλεί δέος και στον σύγχρονο άνθρωπο.

Η επανάσταση το 1821 στην Κρήτη καταπνίγηκε από τον Αιγύπτιο ηγεμόνα Μοχάμετ Άλι, ο οποίος είχε υπό την κατοχή του το νησί μέχρι το 1840, όποτε και πέρασε στην οθωμανική διοίκηση. Τα επόμενα χρόνια, οι Κρητικοί κατέστησαν φανερή την επιθυμία τους να ενωθούν με την υπόλοιπη Ελλάδα. Η προσπάθειά τους αυτή, σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες προσπάθειες των υπόλοιπων Ελλήνων και με την εμπλοκή της οθω-

μανικής διοίκησης, συνοψίζονται στον ιστορικό όρο «Κρητικό ζήτημα».

Στις **14 Μαΐου του 1866** η Παγκρήτια Συνέλευση, εξαιτίας της καταπίεσης που επέβαλλε η τουρκική διοίκηση, απέστειλε αναφορά στον Σουλτάνο, μέσω της οποίας ζητούσε, μεταξύ άλλων, να βελτιωθεί το φορολογικό σύστημα, και να αναγνωρισθεί στον πληθυσμό το δικαίωμα να εκλέγει ελεύθερα τους δημογέροντές του. Ταυτόχρονα, κάλεσαν την Αγγλία, τη Γαλλία, και τη Ρωσία να μεσολαβήσουν στην παραχώρηση του «Οργανικού Νόμου», αλλά τελικά μόνον η Ρωσία δραστηριοποιήθηκε, ενώ οι υπόλοιπες Δυνάμεις αδιαφόρησαν, και η ελληνική κυβέρνηση δήλωνε ουδέτερη. Στην προσπάθεια αυτή συμμετείχε και ο Γαβριήλ Μαρινάκης, ο ηγούμενος της Μονής Αρκαδίου, που ήταν το επαναστατικό κέντρο της περιοχής Ρεθύμνης.

Η Μονή Αρκαδίου βρίσκεται περίπου 20 χιλιόμετρα μακριά από την Πόλη του Ρεθύμνου. Πρόκειται για παλιό μοναστήρι από τον 12° αιώνα χτισμένο πάνω σε ένα οροπέδιο δυτικά του Ψηλορείτη.

Οι Κρήτες, βλέποντας πως κανείς δεν τους βοηθούσε, ξεσηκώθηκαν και ύψωσαν τη σημαία της Επανάστασης στις 21 Αυγούστου 1866, με το σύνθημα «Ένωσις ή Θάνατος». Ανάμεσα στους αρχηγούς υπήρξε και ο Πάνος Κορωνάιος, συνταγματάρχης του ελληνικού στρατού, ο οποίος πηγαίνει στο Αρκάδι με μικρό σώμα εθελοντών, και ανακηρύσσεται Γενικός Αρχηγός Ρεθύμνου.

Στις 30 Αυγούστου ο Σουλτάνος, θορυβημένος από την εξέγερση, στέλνει τον Μουσταφά Ναϊλή Πασά, ο οποίος εμφανίστηκε στο Αρκάδι το απόγευμα της 6ης Νο-

εμβρίου 1866, συνοδευόμενος από περίπου 15.000 άνδρες και 30 ελαφριά κανόνια. Στις 7 του Νοέμβρη 1866 μέσα στο μοναστήρι υπήρχαν 964 ψυχές, 325 άνδρες από τους οποίους 259 με όπλα, περίπου 40 ήταν μοναχοί και τα υπόλοιπα γυναικόπαιδα. Μετά την απόρριψη κάθε πρότασης για παράδοση, ο Μουσταφά Πασάς προχώρησε την 8η Νοεμβρίου στις πρώτες εχθροπραξίες. Μέσα στη μονή εκείνη την ώρα, τελούνταν η Θεία Λειτουργία, ενώ παράλληλα ήταν η ημέρα μνήμης και εορτής των Αρχαγγέλων Μιχαήλ και Γαβριήλ.

Επικεφαλής των αγωνιστών ήταν ο Πελοποννήσιος ανθυπολοχαγός Ιωάννης Δημακόπουλος και ο Ηγούμενος Γαβριήλ. Ο Ηγούμενος, έχοντας επίγνωση της πολύ δύσκολης κατάστασης, ενθάρρυνε και προέτρεψε τους πιστούς να παραμείνουν ενωμένοι μέχρι τον θάνατο. Όταν η μάχη ξεκίνησε, όλοι πολεμούσαν με κάθε τρόπο, γυναίκες, άνδρες, και παιδιά.

Οι υπερασπιστές άντεξαν για μία ημέρα. Με μεγάλη προσπάθεια, ο οθωμανικός στρατός κατάφερε να γκρεμίσει το δυτικό τείχος, και ξεκίνησε η μεγάλη σφαγή. Οι κρότοι των κανονιών, οι κραυγές των γυναικόπαιδων, και οι αλαλαγμοί των Τούρκων συγκλονίζουν την περιοχή.

Η τελευταία και ενδοξότερη φάση της πολιορκίας γράφτηκε στην μπαρουταποθήκη της μονής, όπου ο **Κωστής Γιαμπουνδάκης ή κατ άλλους ο Εμμανουήλ Σκουλάς** ή ο **Δράκος Ντελής την ανατίναξε**, θανατώνοντας έτσι, όχι μόνο τους χριστιανούς, αλλά και τους εισβολείς. Συνεχίστηκε μετά η σφαγή από τους Τούρκους, οι οποίοι μάλιστα λεηλάτησαν και τα ιερά κειμήλια του ναού. Σχεδόν κανένας δεν διέφυγε, ενώ οι νεκροί και τραυματίες του Μουσταφά ανήλθαν σε 1.500 ή σε 3.000.

να φιλελληνικά αισθήματα σε Ευρώπη και Αμερική. Συγκεκριμένα, εξέχουσες προσωπικότητες, όπως ο Τζουζέπε Γκαριμπάλντι και ο Βίκτωρ Ουγκώ, καθώς και άλλοι ξένοι εθελοντές και φιλέλληνες έσπευσαν να βοηθήσουν και να στηρίξουν την Επανάσταση, τόσο με την παρουσία τους, όσο και με σημαντικές χρηματικές συνεισφορές.

Το ολοκαύτωμα της μονής άλλαξε ριζικά τη στάση των Μεγάλων Δυνάμεων απέναντι στο Κρητικό ζήτημα, με αποτέλεσμα να αναγκάσουν τον Σουλτάνο, ύστερα από μεγάλη πίεση, να παραχωρήσει τον λεγόμενο «Οργανικό Νόμο», που σε γενικές γραμμές εξασφάλιζε ένα είδος ημιαυτονομίας για την Κρήτη. Επιπλέον, την καταστροφή της μονής το 1866 ακολούθησε η ανακατασκευή και η αναστήλωσή της στην αρχική της μορφή.

Όπως είναι φυσικό, το ολοκαύτωμα του Αρκαδίου είχε μεγάλο αντίκτυπο στις καρδιές των ανθρώπων της εποχής εκείνης, αποτελώντας μία από τις σημαντικότερες σελίδες – αν όχι τη σημαντικότερη – που έγραψε η Κρήτη στον αγώνα της για ελευθερία και ένωση με την υπόλοιπη Ελλάδα. Όπως συνέβη και με την καταστροφή των Ψαρών και την Έξοδο του Μεσολογγίου, το σπουδαίο αυτό γεγονός συγκλόνισε και συγκίνησε ολόκληρο τον χριστιανικό κόσμο και διήγειρε έντο-

Οστόσο, δεν πρέπει μόνο να θυμόμαστε το ολοκαύτωμα και τις μεταβολές που επέφερε σε όλα τα επίπεδα κατά τον 19ο αιώνα, αλλά οφείλουμε να αναζητήσουμε και ένα μήνυμα για τη σημερινή μας ζωή. Σε προλογικό του σημείωμα, στα πλαίσια της μνήμης της Αρκαδικής Εθελοθυσίας του 1866, ο **Μητροπολίτης Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου κ. Ευγένιος** αναφέρει – μεταξύ άλλων – πως «**η Μονή Αρκαδίου, μόνο χάρη στην**

πνευματική προσφορά της, αναδείχθηκε σε Μνημείο πνευματικής ελευθερίας, Μνημείο ειρήνης, Μνημείο δικαιοσύνης, Μνημείο εναντίον κάθε μορφής μισαλλοδοξίας και φανατισμού». Αναμφισβήτητα, τόσο οι προσπάθειες που καταβάλλονται για αναστήλωση και συντήρηση της Μονής, όσο και η ανακήρυξή της σε Ευρωπαϊκό Μνημείο Ελευθερίας και Πολιτισμού, πριν από λίγα χρόνια, δικαιώνουν πλήρως την μακρόχρονη ιστορία της καθώς και την ανεκτίμητη συνεισφορά της σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο.

Ο Μητροπολίτης κλείνει λέγοντας ότι μπορούμε να αξιοποιήσουμε το ιστορικό αυτό γεγονός, ώστε να αποφύγουμε, τόσο τώρα όσο και στο μέλλον, όλα εκείνα που πλήγωσαν τον λαό μας και εμπόδισαν την πρόοδο της πατρίδας μας στο παρελθόν.

ΠΗΓΕΣ

«Το Ολοκαύτωμα της Μονής Αρκαδίου». Σαν Σήμερα. <<http://www.sansimera.gr/articles/337>>.

«Το «Ολοκαύτωμα της Μονής Αρκαδίου» 9 Νοεμβρίου του 1866!». *VETERANOS: Εθνικά Θέματα – Άμυνα – Ασφάλεια*. <<http://veteranos.gr/olokaftomatis-monis-arkadiou-9-noemvriou-tou-1866/>>.

«Ολοκαύτωμα Αρκαδίου». ΑΡΘΡΟ ΑΠΟ ΤΗΝ «ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ» Μηνιαία Έκδοση του ΥΠ. ΔΗΜ. ΤΑΞΗΣ - ΤΕΥΧΟΣ 35 ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1986 ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ : ΒΑΣΙΛΗ Κ. ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗ (Αστυνομός 'Β). <http://www.kritikoi.gr/main_titles/articles/arthra/arkadi.html>.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΕΤΣΗΣ

Παίζοντας με τα χρώματα

Του Μάρκου Γαζέπη, Β1

Ο τίτλος αυτός, δανεισμένος από το ομώνυμο βραβευμένο ντοκιμαντέρ, θα μπορούσε να είναι και ο τίτλος του έργου ενός από τους σημαντικότερους εκπροσώπους της σύγχρονης ελληνικής Ζωγραφικής, του Παναγιώτη Τέτση. Του μεγάλου αυτού δημιουργού και δάσκαλου, που έφυγε πρόσφατα από την ζωή, αφήνοντας πίσω του ανεξίτηλο το στίγμα του. Γιατί ο Παναγιώτης Τέτσης έμεινε μέχρι τα 90 του χρόνια πιστός στις αρχές και το όραμα του, να ζωγραφίζει με έμφαση και ρεαλισμό τα προσωπικά του βιώματα, χρησιμοποιώντας με εγκράτεια το εξπρεσιονιστικό ιδίωμα. Στα έργα του, είτε αυτά απεικονίζουν σκηνές της καθημερινότητας είτε τοπία είτε ανθρώπινες φιγούρες, έδωσε ιδιαίτερη σημασία στην εκφραστικότητα των χρωμάτων και ιδιαίτερα στη δυναμικότητα του ελληνικού φωτός, που προσπάθησε να τιθασεύσει με δεξιοτεχνία επάνω στο καμβά του.

Γεννημένος το 1925 στην Ύδρα, εγκατέλειψε το αγαπημένο του νησί σε ηλικία 12 χρονών, όταν εγκαταστάθηκε με την οικογένειά του στον Πειραιά. Το 1940 γνώρισε τον Νίκο Χατζηκυριάκο-Γκίκα και τον Δημήτρη Πικιώνη, αλλά η πρώτη του επαφή με την ζωγραφική έγινε κοντά στον Γερμανό ξυλογράφο Κλάους Φρισλάντερ. Αρχικά σπούδασε στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών κοντά στον Κωνσταντίνο Παρθένη και στην συνέχεια με υποτροφία στη Σχολή Καλών Τεχνών στο Παρίσι.

Το 1976 εξελέγη καθηγητής και το 1989 πρύτανης στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών. Την περίοδο αυτή, που ήρθε σε επαφή με τους νέους σε μια σχέση ανταποδοτικότητας, την θεωρούσε την πιο γόνιμη περίοδο της ζωής του. Το 1993 έγινε μέλος της Ακαδημίας Αθηνών και το 2016 του απονεμήθηκε το βραβείο Πιάννη Μόραλη για την προσφορά του.

Ο Παναγιώτης Τέτσης ήταν πολύ εργατικός και σεμνός άνθρωπος. Εκτός από την ζωγραφική ασχολήθηκε με την χαρακτηριστική και τη δημιουργία τοιχογραφιών σε εκκλησίες και δημόσια κτήρια. Δεν του άρεσε να αναμιγνύεται στα σύγχρονα κοινωνικοπολιτικά κινήματα, ούτε να χρησιμοποιήσει την τέχνη του ως όχημα στην αντιπαράθεση μεταξύ των πολιτικών ιδεολογιών. Ακόμα και τα μοντέρνα εικαστικά ρεύματα, για τον Παναγιώτη Τέτση, δεν είχαν πια να παρουσιάσουν κάτι καινούργιο, αλλά βρισκόταν εγκλωβισμένα σε στερεότυπα και επαναλήψεις που περιόριζαν την έκφραση των δημιουργών. Πίστευε ότι θα μπορούσε να εκφράσει την θέση του με άλλους τρόπους και όχι κάνοντας κήρυγμα μέσω της ζωγραφικής του. Δεν θεωρούσε τον εαυτό του ήρωα και αρνήθηκε να εκπροσωπήσει την Ελλάδα στην Biennale της Βενετίας το 1970.

Στα πρώτα χρόνια της δημιουργίας του ζωγραφίζει προσωπογραφίες αποδίδοντας τις μορφές του ρεαλιστικά και χρησιμοποιώντας εξπρεσιονιστικά στοιχεία μόνο για να αποτυπώσει τον ψυχικό κόσμο. Αργότερα πάλι, όταν πια ασχολείται συστηματικά με την τοπιογραφία χρησιμοποιεί την παλέτα των χρωμάτων του για να αποδώσει «το αρχικό ερέθισμα». Κατά τον Παναγιώτη Τέτση τα βιώματά του παρέμεναν «στο πετσί του για χρόνια μέχρι την στιγμή που φούντωναν». Δεν ήταν απλώς αποσπασματικές στιγμές της ζωής του. Ήταν εικόνες που είχε δει πριν από χρόνια ή που έβλεπε για χρόνια, όπως τα τοπία της Ύδρας ή την Λαϊκή αγορά της γειτονιάς του. Εικόνες που αποτύπωναν τα βιώματά του: το σταθερό του πάτημα στην τραχιά, άγονη γη, το ατένισμα της θάλασσας και του ουρανού, που ανάλογα την ώρα και την εποχή αλλάζει χρώμα και από πορφυρός γίνεται σκούρος και σκυθρωπός, του απόκρημνου βράχου που χτυπιέται αλύπητα από τα μανιασμένα κύματα. Εικόνες της αγαπημένης του πατρίδας της Ύδρας, που τον απασχόλησε όλη του την

ζωή δίνοντας μάχη για την διατήρηση της πολιτισμικής της κληρονομιάς. Εικόνες της πόλης, της νησιωτικής Ελλάδας αλλά και της ορεινής φύσης της, που είχαν χαραχθεί βαθιά μέσα του και με τον καιρό είχαν φιλτραριστεί και καθαριστεί από την φλυαρία και είχαν κρατήσει μόνο ένα πράγμα: Την αίσθηση του φωτός.

Όμορφη και ιαράξενη ιατρίδα

Θάάν αυτή που μου 'λαχε δεν είδα

Ρίχνει να ιδάσει φάρμα ιδάνει φτερνιά

Εσήμε στη γη καράν κήνο στα νερά

Κλαίει φιλεί το χύμα ξεμπεύεται

Μένει στους ιδέντε δρόμους αντρενέεται

Κάνει να ιδάει ιδέτρα τηνε ιατατά

Κάνει να τη εκαίσει βγάνει δάματα

Μιδαίνει ε' ένα βαρκάκι ιδάνει ηκεανούς

Ξεσηκωνούς γυρεύει δέλει τύραννους

Πέντε μεγάλους βγάνει ιδάνω τους βαρεί

Να λείφουν αιδ' τη μέση τους δοξολογεί.

Ο Ηλως ο Ηλιάτορας

Οδυβέας Ελίσης

Ένας από τους πίνακες που μελετήθηκαν ήταν το τοπίο από την Ύδρα, ένα από τα πιο γνωστά έργα του καταξιωμένου καλλιτέχνη που χωρίς να αποκλίνει από την οπτική πραγματικότητα είναι πραγματικά λουσμένο στο φως: «*Τόσο αστείρευτο, γενναιόδωρο κι αληθινό φως, που σκέπτομαι πως αν κάποια στιγμή το σύμπαν σκοτεινιάσει οριστικά, οι πίνακες του Τέτση θα λειτουργήσουν ως γεννήτριες φωτός*» Κική Δημουλά.

*Η τερατώδης του ιδεάτους δυνατότητα,
η κίνηση του ιδιάτους,
φθάνει στα ιδόδια σου αφρός,
ψευτοεραστής στα ιδρώτα βότσαλα.
Τους εκάει ένα φιλί και ξεμεθάει.*

Κική Δημουλά

Στα έργα του αποτυπώνεται με τρόπο μοναδικό, που μόνο στην ποίηση και την λογοτεχνία έχουμε γνώρισει, η δυναμική των χρωμάτων. Αυτό οδήγησε το 2013 και τον διακεκριμένο καθηγητή Φυσικής Χρήστο Ζερεφό σε συνεργασία με τον Παναγιώτη Τέτση να διεξαγάγουν μια έρευνα σχετικά με τα κλιματολογικά δεδομένα παλαιότερων εποχών, παίρνοντας στοιχεία από ζωγραφικούς πίνακες διασήμων καλλιτεχνών όπως ο Ντεγκά, ο Ρενουάρ, ο Ντελακρουά, ο Μονέ, ο Ρέμπραντ, κ.α.

Στην διάλεξή τους με τίτλο «Το χρώμα του καιρού και του κλίματος» παρουσίασαν τα αποτελέσματα των περιβαλλοντικών αυτών πληροφοριών που συνέλεξαν μέσα από τη μελέτη των χρωμάτων στον ουρανό κατά τη δύση του ηλίου. Σύμφωνα με την μελέτη αυτή, στους ζωγραφικούς πίνακες των μεγάλων αυτών δημιουργών ανιχνεύθηκαν όμοιες τεχνοτροπίες και χρώματα στην απόδοση των φυσικών φαινομένων, που οφείλονταν στην οπτική αντίληψη των ζωγράφων ανεξαρτήτως σχολής, ταλέντου ή ψυχικής διάθεσης τους.

Λεξικό Ελλήνων Καλλιτεχνών-16ος-20ος αιώνας- Εκδόσεις Μέλισσα

<http://www.kathimerini.gr/>

<http://www.tovima.gr/>

<https://el.wikipedia.org>

ΠΗΓΕΣ

ΝΤΟΣΤΟΓΙΕΦΣΚΙ ΕΙΣ ΔΙΠΛΟΥΝ

Της Μυρσίνης Πετρίδη, Γ2

Δύο από τα σημαντικότερα έργα του Ρώσου κλασικού συγγραφέα Φιόντορ Ντοστογιέφσκι ανέβηκαν εφέτος σε κεντρικές θεατρικές σκηνές. Το «Έγκλημα και τιμωρία» στο Εθνικό Θέατρο και οι «Αδερφοί Καραμάζοφ», το κύκνειο άσμα του συγγραφέα, στο Θέατρο Τέχνης.

Επομένως, καταλαβαίνουμε ότι ο Ντοστογιέφσκι παραμένει πιο επίκαιρος από ποτέ στην σύγχρονη εποχή. Ωστόσο, τα δύο ανεβάσματα παρουσιάζουν μια ενδιαφέρουσα αντίθεση. Το ένα μένει πιστό στην κλασική εκδοχή και ατμόσφαιρα του μυθιστορήματος, ενώ το άλλο προτείνει μια πιο πρωτοποριακή και σύγχρονη παρουσίαση. Πιο συγκεκριμένα λοιπόν...

Έγκλημα και Τιμωρία (1866)

Στην Νέα Σκηνή του Εθνικού Θεάτρου, και αργότερα στην Κεντρική, παρουσιάστηκε με επιτυχία το «Έγκλημα και Τιμωρία» σε σκηνοθεσία του Σωτήρη Χατζάκη και ίσως το βασικότερο, σε μετάφραση του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, όπου αναμειγνύονται η καθομιλουμένη, η καθαρεύουσα, η εκκλησιαστική γραφή.

Η ιστορία του έργου τοποθετείται στην Αγία Πετρούπολη του 19ου αιώνα, όπου ο φοιτητής της Νομικής, Ρασκόλνικωφ, πραγματοποιεί ένα διπλό φόνο, καλύπτοντάς τον με το ιδεολογικό περίβλημα της απονομής μιας ιδιότυπης δικαιοσύνης. Η εξέλιξη της πλοκής φανερώνει πως το έγκλημά του θα προκαλέσει τους αν-

θρώπινους και τους θείους νόμους, οδηγώντας τον σ' έναν μοναχικό και εφιαλτικό δρόμο. Η συνείδησή του είναι η σκληρότερη τιμωρία από την οποία δεν μπορεί να ξεφύγει, παρά μόνον ακολουθώντας τον δρόμο της αγάπης και της μετάνοιας.

Η παράσταση κατορθώνει να εισαγάγει τον θεατή στην ατμόσφαιρα της Ρωσίας εκείνης της εποχής, μέσω της σκηνοθεσίας, αλλά και της σκηνογραφίας και των κοστούμιών, ενώ η δραματοποίηση του μυθιστορήματος μέσα από την μετάφραση του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη εκθειάζει τον πλούτο της ελληνικής γλώσσας και καταγράφει την συνάντησή του με τον Ντοστογιέφσκι ως μια κομβική στιγμή στην ιστορία της παγκόσμιας

λογοτεχνίας. Στο κομμάτι της ερμηνείας ευχάριστη έκπληξη αποτελεί ο **Γιάννης Νιάρρος '09** στον πρωταγωνιστικό ρόλο του Ρασκόλνικωφ.

Συμπερασματικά, το Εθνικό Θέατρο προτείνει μια αξιόλογη παράσταση, η οποία διατηρεί τον κλασικό χαρακτήρα του έργου, πετυχαίνει το στοίχημα της ανάδειξης της γλώσσας του Παπαδιαμάντη και εν τέλει καταφέρνει να κερδίσει τις εντυπώσεις και το χειρόκροτο.

Αδερφοί Καραμάζοφ (1870-1871)

«Κόλαση είναι το μαρτύριο του να μην αγαπάει κανείς», με φόντο αυτήν τη φράση του Ντοστογιέφσκι, στήνεται μια διαφορετική εκδοχή του γνωστού μυθιστορήματος, στο ιστορικό υπόγειο του Θεάτρου Τέχνης του Καρόλου Κουν. Πρόκειται για ένα πετυχημένο εγχείρημα, αφού η παράσταση παίζεται ήδη δύο θεατρικές σεζόν.

Το έργο πραγματεύεται την ιστορία της οικογένειας Καραμάζοφ και των σχέσεων που αναπτύσσονται μεταξύ των μελών της, του φιλήδονου πατέρα Φιόντορ και των γιών του, του παράφορου Μίτια, του ορθολογιστή Ιβάν και του συμπονετικού Αλιόσα. Μέσα στο έργο παρουσιάζονται οι σχέσεις των αδερφών μεταξύ τους καθώς και η αλληλεπίδραση με τον πατέρα τους. Σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη της ιστορίας διαδραματίζει ωστόσο και ένα άλλο πρόσωπο, ο νόθος γιός Σμερντιακόφ, όπως και οι γυναικείες παρουσίες, που είναι έντονες τόσο στο μυθιστόρημα όσο και στην παράσταση. Το έργο ολοκληρώνεται με την δολοφονία του πατέρα και την δίκη που καταδεικνύει τους ενόχους.

Η σκηνοθεσία του έργου υποστηρίζει μια πρωτότυπη παράσταση. Με έμφαση στη σκιαγράφιση των χαρα-

κτήρων του Ντοστογιέφσκι δημιουργείται μια εύστοχη παρουσίαση της πλοκής του έργου με αφαιρετικά σκηνικά και φωτισμούς. Επιπρόσθετα, σημαντική είναι η διασκευή του μυθιστορήματος, καθώς συμπυκνώνεται ο εκτενής λόγος του Ντοστογιέφσκι σε ένα εύρυθμο θεατρικό κείμενο. Η αξιόλογη ομάδα των ηθοποιών με εξαιρετικές ερμηνείες υποστηρίζει ουσιαστικά την παράσταση.

Επομένως, η παράσταση των «Αδερφών Καραμάζοφ» μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένα θεατρικό ευτύχημα, αφού το κείμενο και η σκηνοθεσία επισφραγίζονται από τον ισχυρό θίασο, και σαφώς αποτελεί μια παράσταση που αξίζει να παρακολουθήσει κάποιος.

Θεατρική παράσταση του Δραματικού Ομίλου του Λυκείου του Κολλεγίου Αθηνών

Των Κ. Γκιβάλου, Β2 και Ευ. Παπαζήση, Β5

Ο Δραματικός Όμιλος του Λυκείου του Κολλεγίου Αθηνών, στο πλαίσιο του Πανηγυριού 2016, συμμετείχε στον εορτασμό για τα 90 χρόνια από την ίδρυση του Σχολείου παρουσιάζοντας τη θεατρική παράσταση «Τρελαντώνης» της Πηνελόπης Δέλτα.

Στο έργο παρουσιάστηκαν οι περιπέτειες του Τρελαντώνη μέσα από τα μάτια των παιδιών. Μελανιές στα πόδια, σκανταλιές, ασταμάτητο γέλιο και φιλίες που άρχισαν με μια βουτιά και ένα χαμόγελο. Θεατές και

πρωταγωνιστές ήρθαν σε επαφή με τις συνθήκες της εποχής, τις σχέσεις των ανθρώπων, των πλούσιων και των φτωχών, των δύο φύλων, καθώς και τις σχέσεις μέσα σε μία οικογένεια. Οι φόβοι, οι αγωνίες και οι χαρές της αθωότητας αναμείχθηκαν με τον χορό, το τραγούδι και τη μαγεία της σκηνής, χαρίζοντας το ελιξίριο της παντοτινής νιότης. Στην παράσταση του Δραματικού Ομίλου του Λυκείου του Κολλεγίου Αθηνών ο θεατής ταξίδεψε μαζί με τους πρωταγωνιστές στον κόσμο, όπου αλήθεια, τρέλα, ζωντάνια και ξεγνοιασιά έγιναν ένα. Στο ταξίδι αυτό το χέρι του θεατή κράτησε ο Τρελαντώνης. Η πένα της Πηνελόπης Δέλτα τον οδήγησε στο σπίτι όπου δημιουργήθηκαν οι αναμνήσεις.

ΔΙΑΝΟΜΗ

Πηνελόπη-Πουλουδιά: Εύη Ντινοπούλου
Αντώνης: Δημήτρης Φιλιππίδης '15
Αλεξάνδρα: Κατερίνα Γκιβάλου
Αλέξανδρος: Θάνος Ζέρης '14
Αφροδίτη: Εύα Αντωνέλου-Παλλέλη
Θεία Μαριέτα: Ειρήνη Βουζάκη
Θείος Ζωρζής: Νικόλας Καρανίκας
Μις Ράις-Μητέρα: Ευγενία Παπαζήση
Μπαρμπαγιάννης: Γιάννης Σκουνάκης
Αλίσ: Μαντώ Παπαρρηγοπούλου '14
Γιάννης: Χρήστος Χατζής
Κλειώ: Χριστίνα Ζορμπά

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Θεατρική διασκευή: Γλυκερία Καλαϊτζή
Μουσική: Κώστας Βόμβολος
Στίχοι: Γιώργος Φράγκογλου
Σκηνοθεσία: Αγγελική Γκιργκινούδη
Σκηνικά: Νάντια Κούλα - Νίκος Βρατσάνος
Χορογραφίες: Ελπίδα Νίνου-Φιλιππίδη
Διδασκαλία τραγουδιών: Κατερίνα Γιαμαλή
Κοστούμια: Μ. Καραθανάση-Saccomani
Φωτισμοί: Νίκος Ζορμπάς
Χειρισμός φωτισμών: Δημήτρης Μαράκης
Χειρισμός ήχου: Βαγγέλης Μπογδάνος '14
Φωτογραφίες: Ν. Βρατσάνος - Μ. Κύρκος

Τρίτος...

Της Σαλώμης Δερμάτη Γ2

Τι κρίμα να χάνονται ζωές,
να χάνονται ζωές
Λίγη εγώ, λίγος εσύ
και πάμε πίσω
Πίσω πού; Στο χάος μας
βαθύ, ανελέητο
Μη με αφήσεις εδώ, μητέρα
φοβάμαι, μητέρα
Ο άνθρωπος είναι θηρίο
θηρίο;
Για δες που κι εμείς θα φύγουμε
μπροστά και πάνω
Μας ρίχνουν στάχτη, Αλέξανδρε
μας πολεμάνε
Όχι τέτοιες λέξεις, σώπασε
μα δε θέλω!
Πρέπει, ο τρίτος ήρθε
ο τρίτος

Τα Φτερά

Της Μάρας Σταμέλου Γ4

Μικρό παιδί ξέγνοιαστο
άκου τη συμβουλή μου
ψάξε την ευτυχία

-Ευτυχία; Ποια ευτυχία;
Αυτή που βρίσκεται στις μικρές, φευγαλέες στιγμές
Αυτή που καθρεφτίζεται στο ξέγνοιαστο χαμόγελο

Μικρό παιδί ανέμελο
άκου τη συμβουλή μου
ζήσε τη ζωή σου

-Ζωή; Ποια ζωή;

Αυτή που ανοίγεται μπροστά σου, μέρα με τη μέρα, νύχτα με τη νύχτα
Αυτή που σε καλεί, σου γνέφει, σου κλείνει το μάτι,
σε περιμένει να κάνεις το λάθος, το σωστό, να πέσεις και να σηκωθείς

Μεγάλο παιδί ώριμο
άκουσες τη συμβουλή μου;
Βρήκες την ευτυχία;
Έζησες τη ζωή σου;

-Προσπάθησα. Δεν τα κατάφερα.
Η ζωή είναι απρόσμενη, διπρόσωπη, απατηλή
Όσα χαμόγελα και να 'χα, έμεινα κενός
Όσο έπεφτα, κανένα στήριγμα,
Όσο προσπαθούσα να σηκωθώ, άπιαστες οι φευγαλέες στιγμές

Μεγάλο παιδί ονειροπόλο
τι θα κάνεις;

-Δεν θα ακούω συμβουλές
Θα ζήσω όπως θέλω
Θα ευτυχήσω όποτε θέλω
Θα ανοίξω τα φτερά μου, θα πετάξω όπου θέλω

90 ΧΡΟΝΙΑ
ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΑΘΗΝΩΝ